
Přehled systému IPR

Použití, rámcové podmínky a podpora dostupná skupinám klíčových hráčů
v českém systému inovací

Příloha č. 4 ke Druhé průběžné zprávě

Alfred Radauer (Technopolis Group), Juraj Poledna (PERITUS)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Title Report

Obsah

Úvod	3
1. Základní informace o IPR	4
1.1 Nástroje IPR	4
1.2 Patentovat nebo nepatentovat ? – Příklad pro řízení IP	6
2. Výběr a užití IPR českými hráči na poli inovačního systému	7
2.1 Použití IPR v České republice – statistická data	7
2.2 Specifika použití IPR – relevance a překážky pro průmysl	14
2.3 Specifika a použití IPR – relevance a omezení pro akademickou sféru, s důrazem na patentování	23
3. Institucionální nastavení v oblasti IPR	34
3.1 Legislativní rámec	34
3.2 Instituce a poskytovatelé IPR služeb v zemi	36
3.3 Podpůrné služby IPR v dalších zemích	39
3.4 Vyhodnocení úrovně podpory poskytované klíčovými hráči českého inovačního systému	44
4. Celkové závěry a doporučení	48
Odkazy	51

Seznam obrázků

Obr. 1 Patentové přihlášky od domácích uchazečů podle typu uchazeče, 1997 až 2009.....	8
Obr. 2 Patentové přihlášky u EPO, u nichž je zemí pobytu uchazeče uvedeného na prvním místě Česká republika, 2000 až 2009.....	9
Obr. 3 Patentové přihlášky u EPO podle zemí, v nichž má pobyt uchazeč uvedený na prvním místě na milion obyvatel u devíti vybraných zemí.....	10
Obr. 4 Patentové přihlášky u EPO podle země pobytu vynálezce na milion obyvatel devíti vybraných zemí.....	11
Obr. 5 Patentové přihlášky u EPO od uchazečů z České republiky, podle typu uchazeče 2006.....	11
Obr. 6 Užité vzory domácích uchazečů platné na českém území vzhledem k roku registrace, podle typu uchazeče, absolutní čísla	13
Obr. 7 Počet registrovaných návrhů registrovaných národně u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR, podle původu uchazečů.....	13
Obr. 8 Počet registrací komunitních návrhů (CD) českého původu, 2004 až 2010.....	14
Obr. 9 Relevance různých nástrojů ochrany průmyslového vlastnictví u vybraných českých firem.....	15
Obr. 10 Relevance různých nástrojů ochrany průmyslového vlastnictví u vybraných českých firem podle patentových a nepatentových firem.....	16
Obr. 11 Překážky v použití práv na intelektuální vlastnictví, jak jsou vnímány respondenty v průmyslovém výzkumu.....	19
Obr. 12 Překážky v použití práv na intelektuální vlastnictví, jak jsou vnímány respondenty v průmyslovém výzkumu podle patentových a nepatentových firem.....	20
Obr. 13 Výzkum marketingového potenciálu návrhů na nový incomingový projekt v Imperial Innovations.....	27
Obr. 14 Podíl výzkumníků v % pro něž je patentování relevantní činností v jejich výzkumné skupině, podle oboru výzkumu.....	31
Obr. 15 Úroveň shody s výpověďmi týkajícími se transferu technologií a výzkumníky, pro něž je patentování relevantní činností.....	33
Obr. 16 Překážky pro vyšší používání patentů, jak jsou viděny výzkumníky, podle relevance patentové aktivity.....	34
Obr. 17 Hlavní body legislativy týkající se IPR v České republice v lednu 2011.....	36
Obr. 18 Výzkumné služby nabízené českým Úřadem průmyslového vlastnictví.....	38
Obr. 19 Patentové knihovny v České republice.....	39
Obr. 20 Generické prvky dobrého poskytování IPR služeb SME, nevyčerpávající, jak byly uvedeny v předchozích studiích.....	44
Obr. 21 Frekvence využití různých poskytovatelů služeb pro problémy IPR, dle odvětví	45
Obr. 22 Frekvence využití různých poskytovatelů služeb pro problémy IPR, dle patentových a nepatentových firem.....	46

Úvod

Jako součást Auditů se tato zpráva věnuje právům na ochranu duševního vlastnictví (IPR) v České republice. Řečeno „technickými“ termíny zadání studie, zpráva prezentuje výsledky práce na ochraně duševního vlastnictví a dalších intelektuálních práv. Tato kapitola tedy podává přehled vyhodnocení klíčových prvků toho, co lze vzít v úvahu, aby byly vytvořeny hlavní prvky systému IPR: Legislativu přijatou v oblasti IPR, použití a výběr prostředků IPR českým průmyslovým a vědeckým systémem a základní strategie, instituce a programy, které na českém území zajišťují a podporují kvalifikované využití IPR.

V naší analýze jsme kombinovali několik metodických postupů:

- „Analytické uvažování“ převážně založené na zkušenosti expertů pracujících v projektovém týmu a na důkladné analýze dokumentů jak z oblasti české strategie tak i mezinárodní literatury týkající se IPR a strategie podpory IPR.
- Druhotné statistiky o volbě IPR (z českého Úřadu průmyslového vlastnictví, Eurostatu, Evropské patentové kanceláře a dalších zdrojů).
- Rozhovory s profesionály v oblasti IPR a uživateli IPR (firmy, univerzity). Profesionály v oblasti IPR se v tomto kontextu rozumí zejména zprostředkovatelé a zástupci institucí zabývajících se IPR. Rozhovory se konaly převážně v České republice, ale hovořili jsme též se zástupci Světové organizace intelektuálního vlastnictví (WIPO) a Evropského patentového úřadu (EPO), které se profesionálně stýkají s českým systémem
- Mezinárodní porovnání bylo použito pro zařazení České republiky do mezinárodního kontextu. Zvolené země a mezinárodní instituce se lišily dle diskutovaného IPR tématu.

Záležitosti IPR jsou v mnoha ohledech svou povahou horizontální. Mohou se projevat v různých částech a fungování inovačního systému. Na tomto pozadí se záležitostmi IPR zabývá řada jiných zpráv a pochopitelně i tento audit. Nejvýznamněji Zpráva o institucionálním financování a vyhodnocování výzkumu a Zpráva o spojitostech mezi vědou a průmyslem. Abychom se vyvarovali překrývání a docílili komplementarity, budeme na tyto zprávy pohlížet výhradně z pohledu IPR.

Jednou z dalších zvláštností této zprávy je její důraz na některé nástroje systému IPR: Zatímco my jsme měli v úmyslu dosáhnout co nejširšího záběru, kontext auditu nás vedl ke zdůraznění těch nástrojů a záležitostí IPR, které jsou těsněji svázány s výstupy výzkumu a vývoje: patenty, komunitní modely, průmyslové návrhy, do určité míry také copyrighty a strategie vztahující se k těmto nástrojům. Naopak nástrojům ochranných známek a vynucování IPR, padělání nebo pirátství bylo věnováno velmi málo pozornosti.

1. Základní informace o IPR

1.1 Nástroje IPR

1.1.1 Formální nástroje IPR

Naši analýzu začínáme stručným představením hlavních nástrojů IPR, abychom stanovili rámec pro další šetření.

Systém práv k duševnímu vlastnictví rozlišuje řadu nástrojů IPR. Čtyři z nich lze považovat za nejdůležitější:¹

- **Patenty**, pravděpodobně nedůležitější nástroj IPR, se týkají technických vynálezů. Za odkrytí technických detailů získává držitel patentu právo na maximální dobu (obvykle 20 let), po kterou nemá nikdo bez jeho svolení právo na prodej či komerční užití jeho vynálezu bez svolení. Patenty jsou posuzovány příslušných patentovým úřadem podle čtyř kritérií: novost patentu (jeho specifikace nesměly být nikdy dříve publikovány nikde ve světě), inovativní krok (jestliže v porovnání s tím, co již bylo vynalezeno, není něčím, co je jasné člověku odborně zdatnému v daném oboru), měl by být vhodný ke komerčnímu využití a na závěr nesmí patřit do seznamu položek, které nejsou patentovatelné. Kvůli požadavkům na přezkoumání a registraci jsou patenty IPR nástrojem s největší právní formálností.
- **Obchodní známky** jsou označeními původu zboží nebo služeb zahrnující slova, jména, loga, barvy, zvuky a/ nebo tvary. Jakmile jsou registrovány a zaručeny nepovolují nikomu dalšímu použití stejných nebo podobných označení na stejných nebo podobných výrobcích nebo službách. Cílem tohoto nástroje IPR je umožnit spotřebitelům snadnější identifikaci a nižší náklady na vyhledávání a zajistit hodnotu (pověst) značek. Příklady ochranných značek jsou např. slovo a specifické logo „Coca Cola“ nebo „Škoda“. Lhůta ochrany je obvykle 10 let, ale lze ji prodloužit.
- **Registrované návrhy (designy)** chrání vzhled celých výrobků nebo jejich částí, včetně tvarů, konfigurací a ozdob. Aby splnil podmínky pro registraci, musí být design nový a vykazovat individuální charakter. Příkladem designu může být např. klasická láhev Coca Cola. Ochranná lhůta je 25 let.
- **Copyright** ochraňuje myšlenky vyjádřené v tzv. uměleckých dílech. Může se jednat např. o literární díla, hudbu, software nebo video. Důraz je kladen na předchozí tři nástroje, v nichž není třeba copyright registrovat. Vzniká automaticky, jakmile je „ustaven“ v nějaké formě (např. na papíře, v elektronických souborech atd.). Z formálních IPR práv je tudíž tím nejméně

---

¹ Gowers, A., *Gowers Review of Intellectual Property*, HM Treasury, London, 2006

formálním. Důležité je též pochopit, že chráněna není samotná myšlenka, ale způsob, jakým je vyjádřena.²

Vedle těchto čtyř se zdá být nezbytné představit další dva nástroje IPR: **Užitné vzory** jsou cosi jako „lehčí“ forma patentů. Lze je také použít pro vynálezy, ovšem mají měkčí kritéria patentovatelnosti. Navíc tato kritéria nejsou při registraci zkoumána.

Výhodou užitného vzoru je, že je levnější než patent a je snadnější ho získat. Stupeň poskytnuté ochrany je nicméně nižší než u patentů: V případě sporu nechává výlučně na soudu, aby rozhodl, zda jde o nový vynález. Tyto modely jsou realizovatelné v určitých zemích včetně České republiky.

V neposlední řadě **geografická označení** chrání výroky (většinou zemědělské) vyráběné v určitém regionu. Např. Budweiser označuje pivo vyráběné v regionu České Budějovice (Budweis).

Jedním z důležitých rysů IPR je jejich teritoriální povaha. Zatímco rozdílné nástroje IPR jsou ve světě aplikovány podobným způsobem, přihlášky a ochrana jsou zajišťovány příslušnými národními úřady. Zejména v oblasti patentů neexistuje nic jako „mezinárodní patent“. Sladěna je pouze přihlašovací procedura, ale zaručení „mezinárodního patentu“ znamená pouze balík patentů národních, které je nutno vymáhat v každé zemi individuálně.

1.1.2 Neformální mechanismy ochrany duševního vlastnictví

V diskusích o IPR se stalo běžnou praxí považovat za část systémového a nástrojového portfolia IPR v širším slova smyslu též neformální nástroje a mechanismy.³ Ačkoli nepředstavují IP práva v klasickém pojetí, tvoří důležité prostředky pro zacházení s intelektuálním vlastnictvím.

Existuje řada takovýchto neformálních strategií, které slouží k ochraně informací před neautorizovaným užitím. Některé si z nich si zaslouhují zmínku, neboť hrají důležitou roli ve firemní praxi:

- **Obchodní tajemství:** Obchodní tajemství označují tajemství proprietárních informací, které mají obchodní hodnotu. Mnoha lidem není známo, že v mnoha právních systémech existuje nízký stupeň ochrany, splňuje-li zacházení s těmito informacemi jistá kritéria (např. jsou přijata adekvátní technická a organizační opatření k ochraně tajemství). Právní ochranu lze vidět např. na příkladě průmyslové špionáže, která je považována za nelegální prostředek k odhalení obchodního tajemství. Avšak zpětná konstrukce by byla legální.
- **Strategie náskoku:** Strategie náskoku označují strategie firem, které se snaží vytlačit konkurenci tím, že se snaží si vždy udržet náskok a být v čele v oblasti inovací.
- **Spoléhání na složitost konstrukce:** Tato strategie je užívána firmami, které věří, že ochrana IPR není nutná, protože by bylo (příliš) obtížné zpětně zkonstruovat vynález.
- **Obranné publikování:** Obranné publikování popisuje strategii, kdy se firma rozhodne vynález publikovat a umístit na veřejnou doménu, místo aby ho chránila.

² Je znám například soudní spor týkající se knihy Dana Browna Šifra mistra Leonarda. Dan Brown byl obviněn za porušení copyrightu, ale nakonec zbaven obvinění. Sice skutečně použil stejné myšlenky a teorie obsažené v jednom dřívějším díle, nicméně použil své specifické výrazy a formulace.

³ Radauer, A., Ohler, F. & Streicher, J., *Benchmarking national and regional support services for SMEs in the field of intellectual and industrial property*, European Commission, 2007

Tímto způsobem znemožní konkurentům, aby tento vynález zpětně zkonstruovali, patentovali a následně vytlačili původního vynálezce z trhu (proto „obraný“ charakter). Tato strategie je užitečná, dává-li společnosti volné pole působnosti, např. když přihlašování patentu by bylo příliš nákladné nebo jeho vymahatelnost obtížná.

1.2 Patentovat nebo nepatentovat ? – Příklad pro řízení IP

Představili jsme různé formální a neformální nástroje IPR také proto, abychom nadnesli otázku, kterou si musí položit mnoho firem: Proč bych měl (nebo neměl) patentovat svůj vynález? Existuje běžné přesvědčení, zejména na politické úrovni, že patentování je vždy dobré, neboť „zajišťuje ochranu“. Navíc, navzdory některým nedostatkům ve statistickém užití, patenty lze počítat a lze použít jako měřítko výkonnosti při inovacích. Proto existuje přesvědčení, že „čím více, tím lépe“.

V praxi je však situace poněkud různorodější. Firma musí vzít úvahu výhody patentování stejně jako jeho nevýhody. Obě strany, výhody i nevýhody, mají několik dimenzí.⁴

- Na straně výhody se ukazuje, že patenty jsou ve vzrůstající míře užívány nejen pro ochranné účely (takřkajíc „prémiové pojištění“), ale také pro jiné účely, jak např. marketing, poskytují vodítko pro investory (podnikatele), prostřednictvím licencí pro generaci přímých příjemců nebo pro další účely, jako je zastrašení konkurence.
- Nevýhodou jsou nejen náklady (např. za přihlášku, údržbu, ale i vymáhání). Nevýhody jsou též dány generickým charakterem patentu, zejména tím, že jeho platnost je omezena na 20 let, po jejichž uplynutí je zařazen do veřejné domény a že detaily vynálezu jsou v patentu odryty i pro případné nelegální zkopírování.

V některých případech se přihláška patentu může pro firmu ukázat jako škodlivá. To platí zejména v případech, kdy by zpětná konstrukce vynálezu byl velmi obtížná, neboť by vyžadovala, aby konkurent přímo navštívil výrobní prostory. Zde je často lepší strategií spoléhat se na složitost návrhu. Ostatní patenty pouze obsahují skryté náklady: Je dobře známo, že komerční hodnota patentu bývá nízká, neboť pouze malá část patentů dosahuje skutečné peněžní hodnoty.

Asi jedním z nejlepších příkladů je Coca Cola. Za předpokladu, že recept na tento nápoj je patentovatelný, bylo (a je) pro společnost výhodnější používat namísto patentu obchodní tajemství ve spojení se silnou ochranou obchodní známky. Kdyby byl recept patentován, znamenalo by to, že všichni konkurenti by po 20 letech mohli nápoj legálně zkopírovat a ve specifikacích patentu by si zdarma přečetli recept.

Případ Coca Coly ukazuje, že vzájemná interakce formálních a neformálních nástrojů IPR se ve vzrůstající míře stává klíčem k úspěšnému obchodnímu využití nástrojů výzkumu a vývoje. Dalšími příklady jsou výrobky Applu, iPod a iPhone, u nichž se unikátním způsobem snoubí patent, copyright, ochranná známka a design, Nespresso, tedy systém kávových kapslí, s kombinací patentu na kávové kapsle, designu a marketingových aktivit. Všechny tyto příklady ukazují, jak lze použít různé formální a neformální nástroje jako stavební kameny nových obchodních modelů.

V tomto kontextu je jasné, že řízení těchto nástrojů (IP řízení) se stává ve stále větší míře ústředním bodem činností na řídicí úrovni. IP řízení není činností pro izolované specializované oddělení vyškolené pouze pro účely ochrany.

Samozřejmě, existují rozdíly mezi jednotlivými technologickými oblastmi či průmyslovými odvětvími. Některá odvětví mají větší sklony k patentování (např.

---

⁴ Radauer, A., Ohler, F. & Streicher, J., *Benchmarking national and regional support services for SMEs in the field of intellectual and industrial property*, European Commission, 2007

farmaceutický průmysl), zatímco pro jiná nehraje IPR vůbec žádnou roli. Pod čarou chceme ilustrovat, že počítání plnění IPR nestačí k vyhodnocení inovačního přínosu, zejména v oblasti obchodního přínosu. Tím, co se počítá, je specifický přínos IPR a jeho komerční hodnota. Za druhé, IPR je záležitostí, při zacházení s níž musí být na řídicí úrovni bráno v potaz celé portfolio formálních a neformálních ochranných mechanismů.

K těmto závěrům se vrátíme v různých částech této zprávy při analýze výsledků našich šetření.

2. Výběr a užití IPR českými hráči na poli inovačního systému

2.1 Použití IPR v České republice – statistická data

2.1.1 Přehled

V následující kapitole představíme použití formálních nástrojů IPR (patenty, užité vzory, průmyslové vzory) v České republice. Jako zdroje jsme užili i) data Úřadu průmyslového vlastnictví (IPO) v České republice. Tato data jsou publikována Českým statistickým úřadem. Dále jsme nahlédli do ii) mezinárodních podání (EPO), pro něž publikuje příslušná data EUROSTAT a OECD. Při výběru zdrojů jsme se zaměřili na získání co nejaktuálnějších dat pro každý ukazatel.

Z důvodu spolehlivosti jsme nepoužili výstupová data výzkumu a vývoje z informačního systému MEYES. Navíc data z oficiálních statistických zdrojů se pro účely této studie prokázala jako dostatečná, takže nebylo třeba se detailněji zabývat daty z MEYES.

2.1.2 Data o patentech

Národní (české patenty)

Obr. 1 ukazuje počet patentů přihlášených českými vynálezci u českého patentového úřadu v časovém rámci 1997 až 2009 rozdělený dle typu uchazeče. Jak vidíte, většinou uchazečů jsou firmy. V roce 2009 tvořili uchazeči z průmyslové sféry se svými 440 přihláškami zhruba 56% všech českých patentových přihlášek u IPO. Druhou největší skupinou jsou fyzické osoby, které v roce 2009 požádaly o patentovou ochranu 140krát. To představuje podíl zhruba 18%. Univerzity podaly 136 patentových přihlášek (zhruba 17%). Patenty pocházejících z neuniverzitních veřejných organizací zabývajících se výzkumem a vývojem tvořily nejmenší skupiny (72 přihlášek neboli 9%).

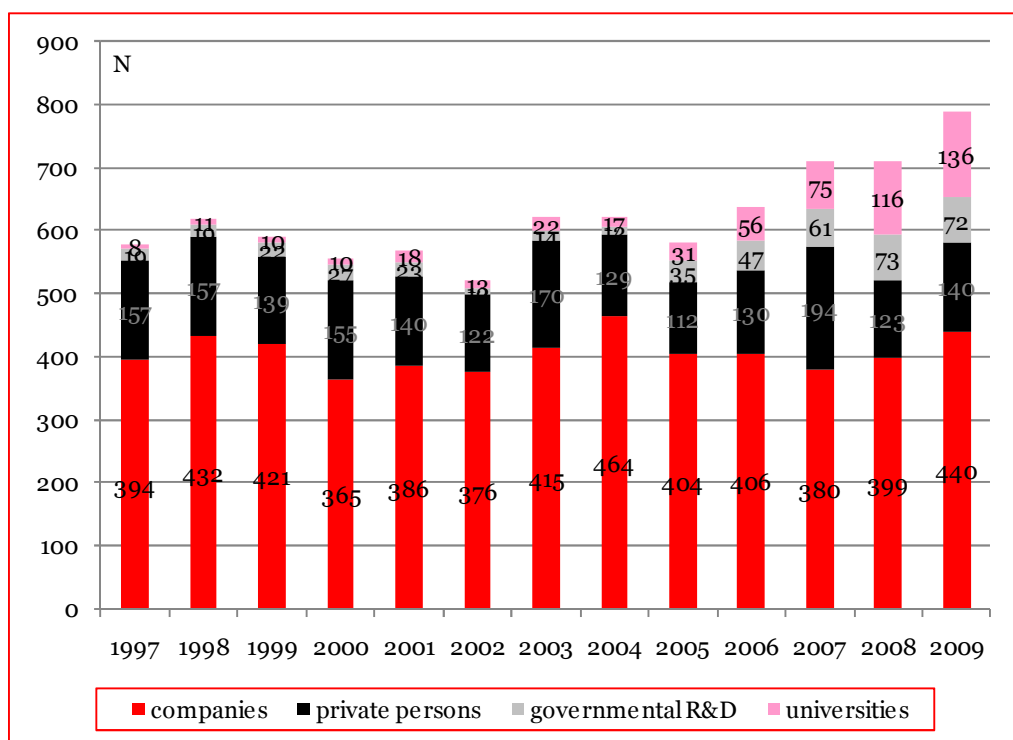
Mezi lety 1997 a 2009 celkový počet přihlášek vzrostl z 579 na 788. To představuje nárůst o zhruba 36%. Z bližšího průzkumu plyne, že hlavní nárůst se objevil mezi lety 2004 a 2009 a byl zejména výsledkem vyšší aktivity univerzit a vládních organizací zabývajících se výzkumem a vývojem. Patentové přihlášky univerzit vzrostly osmkrát, ze 17 přihlášek v roce 2004 na 136 přihlášek v roce 2009.

Vyšší podíl univerzit a vládních organizací pro výzkum a vývoj lze alespoň zčásti vysvětlit politickými stimuly a očekáváním dopadů zavedení metodologie hodnocení veřejně financovaného výzkumu a vývoje – jak vyplynulo z námi vedených rozhovorů. Tato metodologie patenty boduje, což se projevuje ve financování daných institucí (viz. 2.2). Rozdíly mezi vládními organizacemi pro výzkum a vývoj a univerzitami (celkově) v oblasti patentových aktivit by neměly být přeceňovány. V univerzitním sektoru je také podstatně více výzkumných pracovníků než v jiných vládních institucích pro výzkum a vývoj, což znamená, že jsou-li patentová data normalizována s počtem výzkumného personálu, jsou rozdíly méně výrazné a/nebo mizí.

Dále jsme z našich rozhovorů získali dojem, že se zdá, že CAS uplatňují pravidla IP řízení vědoměji a neuplatňují strategii maximálního výstupu v takové míře jako univerzitní sektor – ale opět jde o tvrzení založené na velmi malém množství pozorování. Pilotním příkladem v CAS sektoru budiž Institut organické chemie a biochemie (viz. též kapitola 2.3.2.).

V porovnání s univerzitním a státním výzkumem a vývojem zůstala patentová aktivita průmyslu a fyzických osob mezi lety 1997 a 2009 téměř konstantní. Počet přihlášek se pohyboval v pásmu 365 až 440 patentů pro průmysl a 112 až 170 patentů pro fyzické osoby.

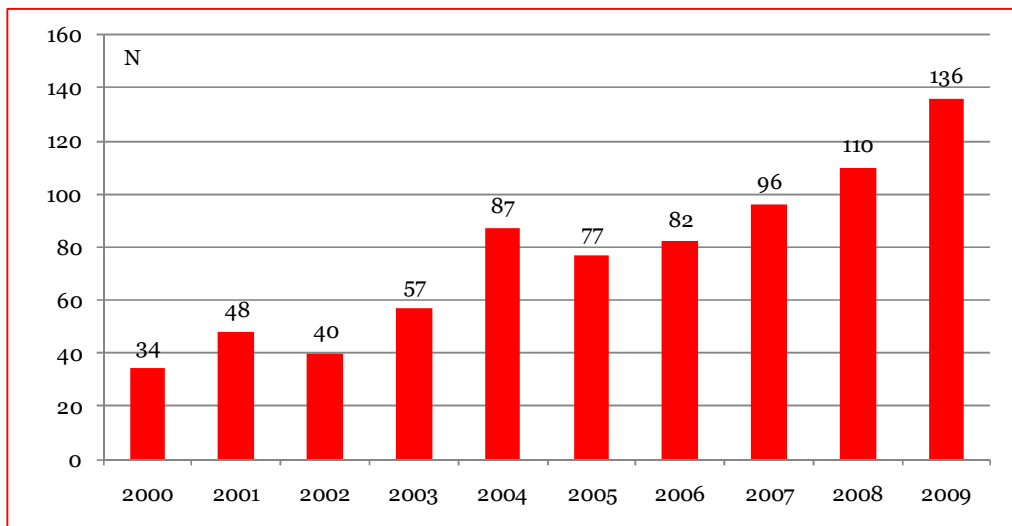
Obr. 1 Patentové přihlášky od domácích uchazečů podle typu uchazeče, 1997 až 2009

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví a Český statistický úřad.

Obr. 2 ukazuje patentové přihlášky českého původu u Evropského patentového úřadu mezi lety 2000 a 2009. Je viditelný postupný nárůst: Od počátečních 34 patentů v roce 2000 došlo k prvnímu významnému nárůstu (až na maximum 87 patentů v roce 2004) mezi lety 2000 a 2004., tedy v době bezprostředně poté, co Česká republika přijala Evropskou smlouvu o patentové spolupráci (EPC) v červenci 2002. V letech 2005 a 2006 byl počet přihlášek nižší než v předešlých letech.

Obr. 2 Patentové přihlášky u EPO, u nichž je zemí pobytu uchazeče uvedeného na prvním místě Česká republika, 2000 až 2009

Zdroj: Evropský patentový úřad,

Absolutní počet přihlášek od českých investorů u EPO lze, navzdory nárůstu, považovat za nízký. V mezinárodní praxi je však běžné neporovnávat absolutní počty, ale normalizovat tato data s proměnnými, jako je například počet obyvatel.

Obr. 3 ukazuje tuto analýzu pro Českou republiku a osm dalších vybraných zemí.⁵

Zvolené země jsou stejné jako u Vaněčka 2008, který analyzoval patentová data až do roku 2003.⁶ Jak lze vidět, v roce 2009 bylo u EPO 13.2 patentových uchazečů českého původu na 1 milion obyvatel. Tento údaj řadí Českou republiku na 6. místo mezi vybranými zeměmi. V letech 2009 a 2009 čeští uchazeči předčili maďarské, kteří do té doby vedli. Zejména je Česká republika před Řeckem a Polskem. V porovnání s dalšími pěti (západoevropskými) zeměmi Česká republika výrazně zaostává. Země, která je v seznamu na pátém místě, Irsko, má u EPO více než desetkrát tolik patentových přihlášek na 1 milion obyvatel než Česká republika.

Obr. 3 Patentové přihlášky u EPO podle zemí, v nichž má pobyt uchazeč uvedený na prvním místě na milion obyvatel u devíti vybraných zemí

Pořadí	Země	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	Německo	275.6	279.3	287.9	302.3	306.9	324.9	305.9
2	Finsko	281.7	308.0	292.0	328.2	398.8	350.6	281.5
3	Rakousko	124.0	123.9	132.8	142.0	171.7	186.2	186.3
4	Belgie	132.8	146.8	166.0	179.5	184.9	186.4	160.0
5	Irsko	79.6	93.9	89.5	100.2	119.1	132.8	134.5
6	Česko	5.5	8.4	7.5	8.0	9.3	10.7	13.2
7	Maďarsko	5.5	8.8	7.9	9.5	10.0	10.6	11.2
8	Řecko	6.5	6.7	6.3	6.6	7.8	8.5	9.8
9	Polsko	1.0	2.3	2.7	3.3	2.7	4.4	4.5

Zdroj: Evropský patentový úřad, Eurostat

Obr. 3 ukazuje počet patentových přihlášek na 1 milion obyvatel podle země pobytu prvního jmenovaného uchazeče (uchazečova adresa), je možná zajímavější normalizovat patentové přihlášky podle adresy vynálezce. Důvodem je, podle dotázaných expertů, skutečnost, že zatímco řada vynálezů je vytvořena v České republice vývojovými odděleními zahraničních firem, přihlášku patentu podávají centrály těchto firem. Například vynález vytvořený českou pobočkou Siemensu a bude se tudíž počítat jako německý patent. Použitím adres skutečných vynálezců lze tento efekt odstranit.

Příslušná analýza pro dostupná data až do roku 2006 je prezentována na Obr. 4. Jak lze očekávat, větší země, respektive země s centrály velkých mezinárodních firem, „ztrácí“ patentové přihlášky v porovnání s předchozími analýzami, zatímco malé země přihlášky získávají. Také je pravdou, že Česká republika, která má 14.7 přihlášek na 1 milion obyvatel v roce 2006, je-li užito měřítko „vynálezcovy adresy“ v porovnání s 8.0, je-li užita uchazečova adresa, tvoří základnu. Nicméně stejný trend je pozorovatelný u dalších zemí. Maďarsko získává jedno místo a je nyní šesté, před Českou republikou. Vzhledem k nízkým rozdílům a absolutním počtům by rozdíl mezi Českou republikou a Maďarskem neměl být přeceňován. Česká republika stále zůstává

⁵ Je také považováno za dobrý zvyk NEPOROVNÁVAT udělené národní patenty. Za prvé, národní patenty budou vždy zaujaté vůči držitelům. Za druhé, zkušební postupy a praktiky se mohou u jednotlivých národních patentových úřadů různit. Použitím dat EPO lze dosáhnout obou efektů.

⁶ J. . Vanecek, *Patenting propensity in the Czech Republic*, in: *Scientometrics*, Vol. 75, No. 2., pp. 381–394, 2008

před Řeckem a Polskem, nicméně výrazně zaostává za dalšími západoevropskými zeměmi, byť ztráta je menší.

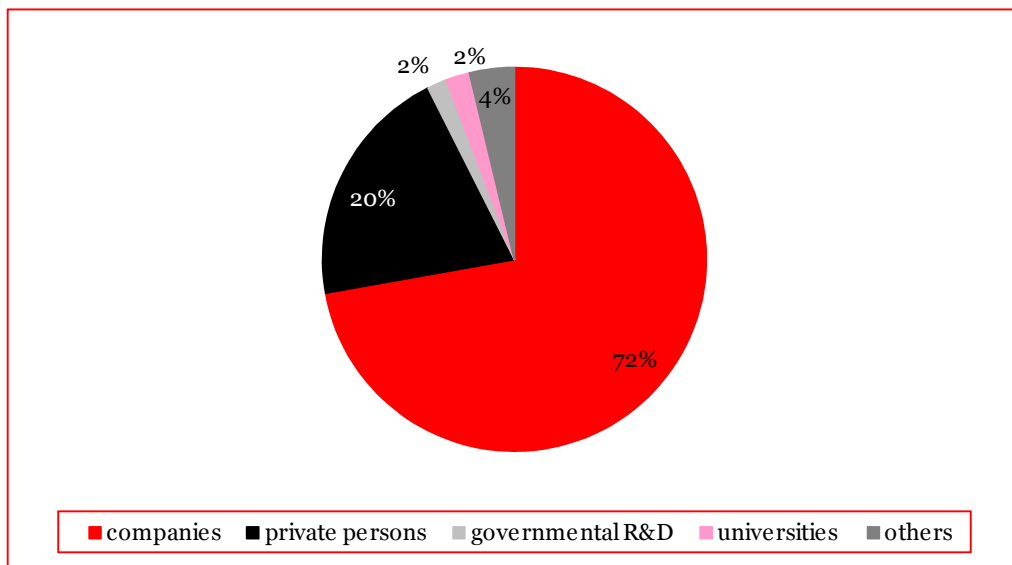
Obr. 4 Patentové přihlášky u EPO podle země pobytu vynálezce na milion obyvatel devíti vybraných zemí

Pořadí	Země	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Německo	267.8	264.4	260.8	263.3	276.2	283.7	283.6
2	Finsko	274.6	266.3	241.9	241.3	264.0	247.1	248.6
3	Rakousko	147.1	149.4	157.4	164.1	175.5	180.0	203.5
4	Belgie	126.6	116.8	124.8	127.5	141.8	135.6	136.4
5	Irsko	54.3	63.6	57.5	55.4	64.6	63.7	64.4
6	Maďarsko	11.8	9.7	11.8	12.6	15.4	13.4	16.0
7	Česká republika	6.5	7.0	8.6	11.2	11.1	10.4	14.7
8	Řecko	5.1	6.5	6.8	7.9	6.1	9.9	9.3
9	Polsko	1.1	1.5	2.1	3.0	3.2	3.2	3.6

Zdroj: Eurostat

Členění dat uchazečů podle typu uchazeče u českých vynálezců odhaluje podobný obraz jako v případě národních patentů (viz. Obr. 5). Většina patentových přihlášek je podávána firmami. Firmy též způsobují nárůst patentové aktivity u EPO. Naopak patenty, o které se ucházejí univerzity a další z veřejných zdrojů financované instituce výzkumu a vývoje, zůstávají ve výrazné menšině. Tyto instituce každoročně podávají něco málo přes deset patentových přihlášek.

Obr. 5 Patentové přihlášky uchazečů z České republiky u EPO, podle typu uchazeče.

Zdroj: Eurostat

Možné jsou další analýzy a normalizace (například podle počtu výzkumníků, nákladů na BERD nebo GERD a také poklesů v oblasti technologií), ale jak zdůrazňuje Vaněček, jednotlivé výsledky nijak významně nezmění celkový obraz.

První názory na úroveň patentové aktivity

Celková statistika ukazuje, že celková úroveň patentové aktivity v České republice je nízká. V následujících částech se budeme detailněji zabývat překážkami a důvody této skutečnosti.

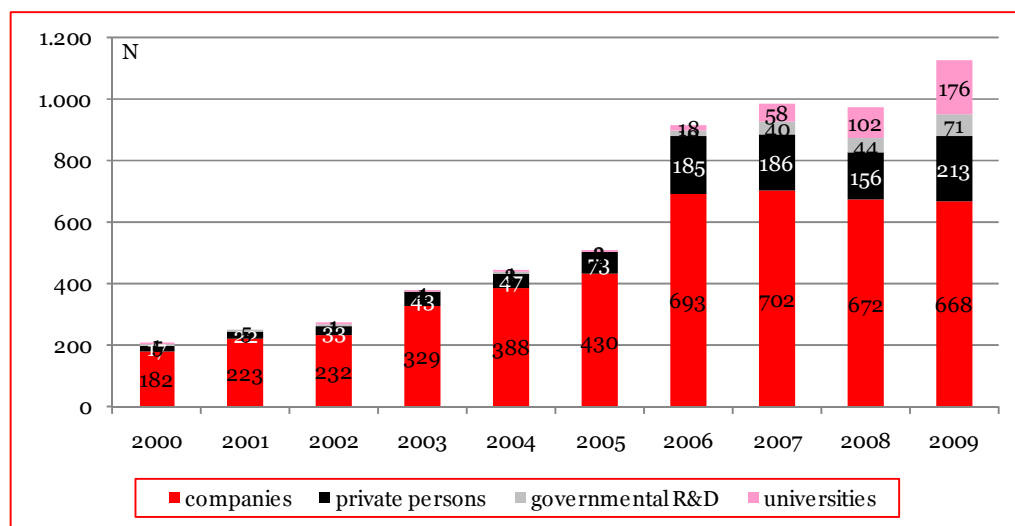
Nicméně zdá se důležité konstatovat již na úvod, že statistiky jsou pouze částí celkového obrazu. Získali jsme dojem, že v České republice se vede spor, o to je-li za nízkou úroveň patentové aktivity odpovědný průmyslový nebo výzkumný sektor. Za prvé, existuje celý soubor důvodů, proč je úroveň patentové aktivity průmyslu taková, jaká je. To samé platí i pro výzkumný sektor. Za druhé, jak je řečeno v kapitole 1.2, finanční nebo obchodní hodnota patentu by měly být hlavním vodítkem při rozhodování, zda patentovat. V ideálním případě může jeden malý soubor patentů mít větší komerční hodnotu než stovky jiných patentů (viz. příklad Institutu organické chemie a biochemie v kapitole 2.3.2). Na tomto pozadí nemá otázka „kdo za to může“ žádný smysl. Jak průmysl, tak výzkum se musí soustředit na své záležitosti.

2.1.3 Data o užitečných vzorech

Co se týče dat o užitečných vzorech, odkazujeme na Úřad průmyslového vlastnictví ČR. Obr. 6 ukazuje vývoj registrací užitečných vzorů v České republice. Příslušná plnění mezi lety 2000 až 2009 významně vzrostla, od 205 plnění v roce 2000 až po 1127 registrací v roce 2009. To představuje pětinasobný nárůst. Většina registrací pochází z průmyslu, což znamená, že užitečný vzor si mezi českými firmami získal značnou popularitu díky svým výhodám, jimiž jsou nízké náklady a rychlý registrační proces.

Zajímavostí je též strmý vzestup registrací mezi lety 2005 a 2006. Univerzity v roce 2006 vyplnily 176 registrací vzoru oproti maximálnímu počtu 4 modelů za rok v letech 2000 až 2005. Připisujeme tento vývoj zavedení nového hodnotícího systému pro veřejně financovaný výzkum a vývoj ve druhé polovině první dekády 21. století (viz. 2.3.2)

Obr. 6 Užité vzory domácích uchazečů platné na českém území vzhledem k roku registrace, podle typu uchazeče, absolutní čísla

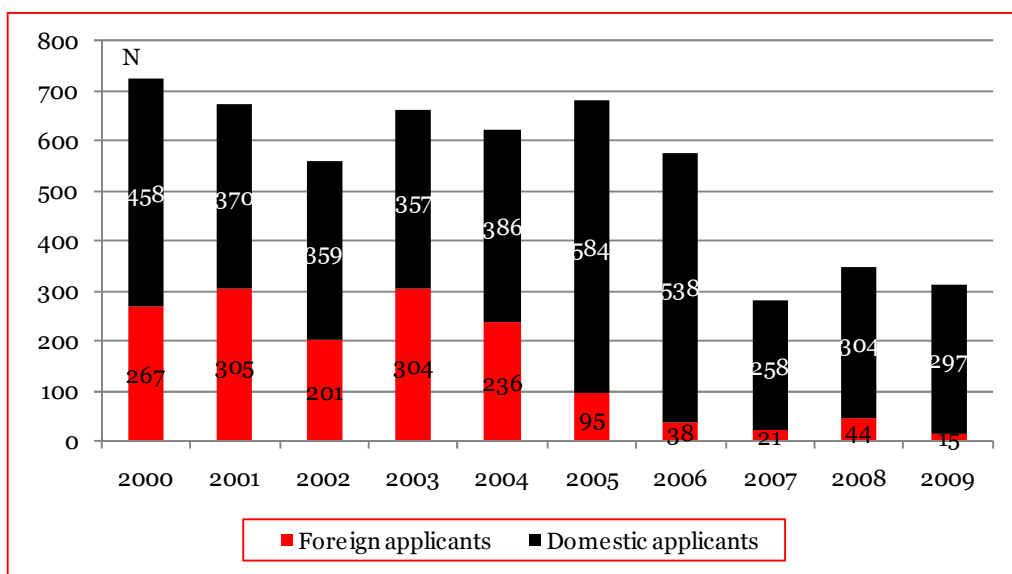

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví ČR

2.1.4 Data o průmyslových designech

Obr. 7 ukazuje vývoj počtu designů registrovaných v České republice za období 2000 až 2009. Počet registrovaných designů postupně klesal ze 725 v roce 2000 až na 312 v roce 2009. Tento vývoj odráží zavedení komunitního designu (CD) v polovině roku 2003. Zejména počet zahraničních přihlášek výrazně poklesl. Přibližně od roku 2007 se počet přihlášek stabilizoval na úrovni zhruba 300 přihlášek za rok.

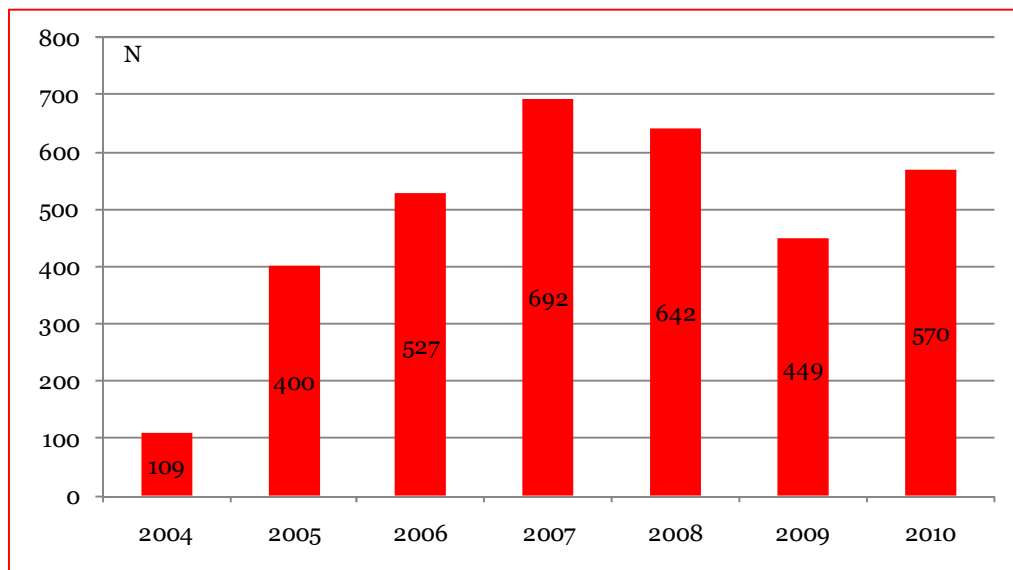
Obr. 7 Počet registrovaných návrhů registrovaných národně u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR, podle původu uchazečů

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví ČR, výroční zpráva 2009

S ohledem na CD data od OHIM ukazují, že počet CD vzrostl ze 109 v roce 2004 na maximum 692 v roce 2007. Od té doby došlo k určitému poklesu. V roce 2010 bylo českými uchazeči registrováno 570 CD.

Obr. 8 Počet registrací komunitních návrhů (CD) českého původu, 2004 až 2010

Zdroj: OHIM

2.2 Specifika použití IPR – relevance a překážky pro průmysl

Zatímco v sekci 2.1 jsme sledovali počet plnění v oficiálních statistikách, nyní zaměříme pozornost na překážky využití IPR. Pro tento účel jsme provedli online průzkum a rozhovory.

2.2.1 Relevance IPR

Co se týče průmyslu, tam jsme se nejprve ptali, zda firmy mají IPR strategii. Z těch, kteří na otázku odpověděli (102 z celkových 106 respondentů dotazníku), 52 (což představuje 51% odpovědí) potvrdilo, že mají IPR strategii. Při další otázce, je-li tato strategie součástí celkové firemní strategie, 41 potvrdilo, že zaujímá strategický přístup k IPR v celkovém kontextu svých obchodních cílů.

Tyto výsledky jsou na první pohled překvapivě dobré. V mnoha dalších studiích byl nedostatek strategického přístupu k IPR definován jako jeden z hlavních důvodů jejich nesprávného užití. Nicméně při interpretaci těchto výsledků je třeba být obezřetný: Na jednu stranu nám tyto údaje neříkají, zda „strategie“ je dobrá nebo ne. Pouze říkají, že existuje nějaký dlouhodobější názor o tom, jak IPR užívat. Na druhé straně dostupný vzorek nemusí být reprezentativní pro celkový stav firem v České republice (a malé a střední podniky zejména). O firmách zařazených v tomto přehledu se ví, že se angažují ve výzkumu a vývoji a v inovativních aktivitách a proto jsou zařazeny v databázi MEYES. Možná jde o „vyšší společnost“ firem bráno z pohled povědomí o IP a jejich užití.

Vezmeme-li v úvahu poslední a argument a jsme-li s vědomí faktu, že ústředním bodem ve vzorku jsou „služby pro výzkum a vývoj“, je zajímavé si všimnout, že jen velmi málo firem skutečně patentuje. Z těch, kteří odpověděli, 69% tvrdí, že mezi lety 2007 až 2009 nevyplnili patentovou přihlášku na národní úrovni a 86% ji nevyplnilo na úrovni mezinárodní. Co se týká patentů zaručených/držených v tomto období, 71%

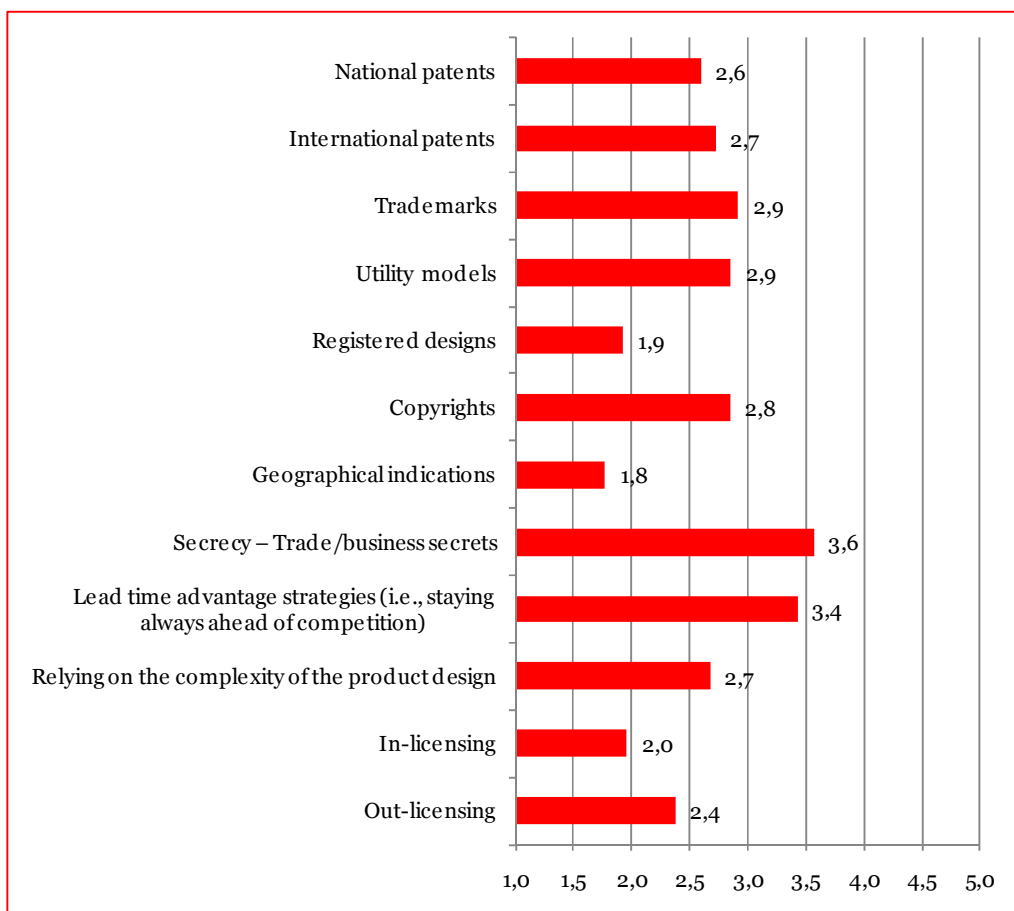
uvedlo, že nevlastní žádný patent na národní a 86% na mezinárodní úrovni. Stručně řečeno pouze tři z deseti oslovených firem prokázaly aktivní patentové chování tím, že žádaly o patentovou ochranu. „Aktivně“ patentující firmy budou možná častěji zahlédnuty ve „službách výzkumu a vývoje“, jinak však nelze vypořádat žádné trendy, které by odlišily skupinu patentových firem od jejich protějšků.

V dalším kroku porovnáme relevanci formálních a neformálních mechanismů IP ochrany pro zkoumané firmy. Celkový výsledek je zobrazen v Obr. 9. Jak vidno, legální mechanismy IP ochrany mají pro české firmy střední důležitost. Zejména patenty se řadí mezi „omezený“ a „mírný“ rozsah (podle stupnice nabízené v dotazníku). Co je pozoruhodné, jak národní tak mezinárodní patenty byly řazeny na stejnou úroveň. Mezi neformálními nástroji je nejdůležitější – nijak překvapivě – ochranná známka a – překvapivě – užitkový model. (které jsou hodnoceny 2.8 a tudíž „mírně důležité“).

Neformální postupy při ochraně IPR jsou naopak důležitější. Ochrana obchodního tajemství má v průměru hodnocení 3.6 (mezi „mírným“ a „velkým“ rozsahem), což z ní činí nejdůležitější metodu ochrany IP v celém průzkumu. „Být na čele“ v oblasti inovace (tj. soustavně předbíhat konkurenci v inovacích) je na druhém místě s hodnocením 3.4, zatímco „spoléhání na složitost designu“ není tolik upřednostňováno (průměrné hodnocení 2.7).

Pozoruhodné též je, že licenční aktivity nejsou obecně považovány za důležité. In-licencování má v průměru pouze „omezenou důležitost“. Out-licencování si vede o něco lépe (průměrné hodnocení 2.4) a je na stejné úrovni důležitosti jako patenty.

Obr. 9 Relevance různých nástrojů ochrany průmyslového vlastnictví u vybraných českých firem*)

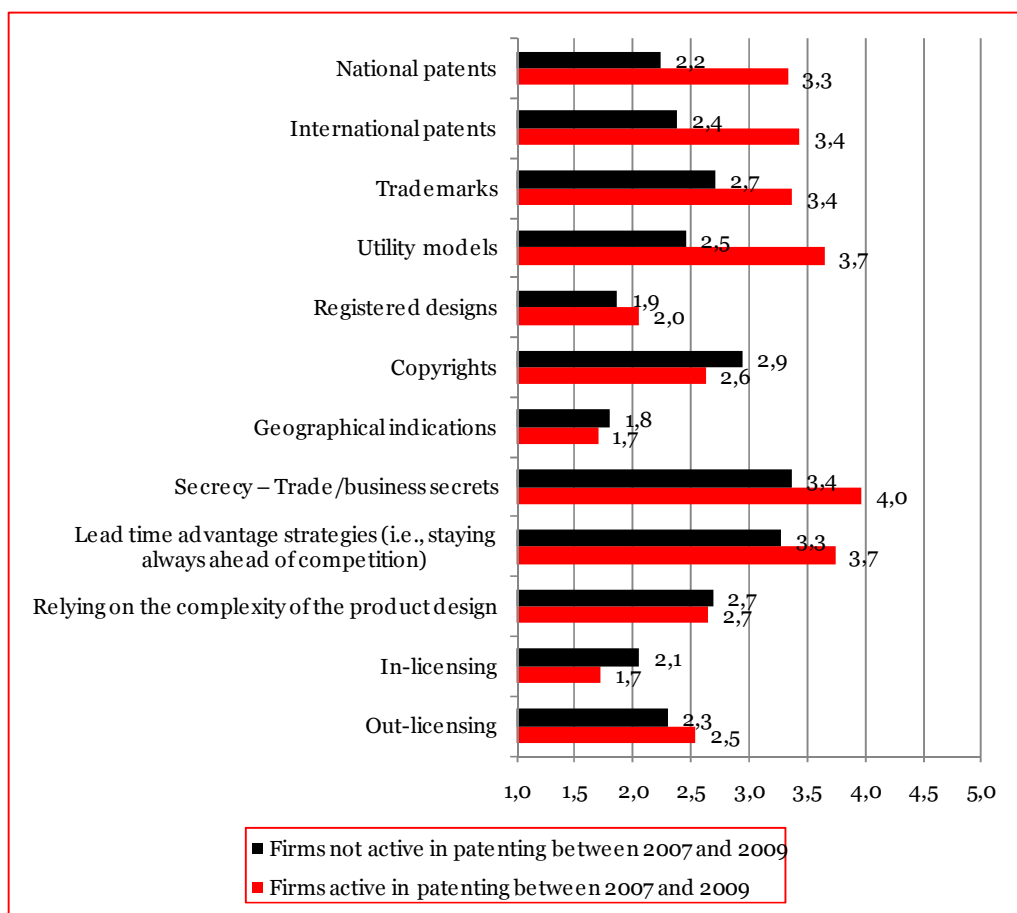

*) Aritmetický rozptyl na škále od „1 = vůbec“ až po „velký rozsah“

Zdroj: výzkum v průmyslu, n = 74

Členění Obr. 9 podle aktivně patentových a nepatentových firem odhaluje některá zajímavá zjištění (viz. Obr. 10). Nejprve podle očekávání významně roste relevance patentů na průměrné hodnocení 3,3 na národní a 3,4 na mezinárodní úrovni, což jim dává mírnou až velkou důležitost. Ale roste nejen význam patentů. Ochranné známky také získávají důležitost (hodnocení 3,4 oproti 2,7 u nepatentových firem), stejně tak užitkové modely (3,7 vs. 2,5). Dále, možné proti očekávání, obchodní tajemství (4,0 vs 3,4) strategií náskoku (3,7 vs 2,5). právě nárůst významů široké škály IP prostředků zdůrazňuje důležitost záležitostí IP řízení: Formální (např. patenty) a neformální (např. uchování tajemství) nejsou recipročními nástroji, ale jsou užívány společně a vědomě pro ovlivnění IP firmy.⁷

Obr. 10 Relevance různých nástrojů ochrany průmyslového vlastnictví u vybraných českých firem podle patentových a nepatentových firem*)

*) Aritmetický rozptyl na škále od „1 = vůbec“ až po „velkém rozsahu“

Zdroj: výzkum, n (patentové firmy) = 23, n (nepatentové firmy) = 51

⁷ To se také odráží v rozložení podle firem, které mají IPR strategii a těch, které nemají. Firmy s IPR strategií nejen více užívají formální prostředky IPR, ale přikládají též větší důležitost neformálním IPR strategiím a nástrojům.

Silná relevance užitkových modelů si zasluhuje další zamyšlení. Proč se tento nástroj – který je dostupný pouze v omezeném počtu zemí a ve většině z nich není harmonizován – stává tak důležitým?

Jedno vysvětlení může dát role, která mu byla přisouzena ve výzkumném systému pro zajištění financování (alespoň pro výzkumné organizace, které jsou v partnerství s firmami). V takovém případě lze vyšší poptávku považovat za uměle vyvolanou a možná ani nesloužící zamýšlenému účelu – realizace lepšího/kvalitnějšího zobchodování. Užitný vzor je snadné získat, neprovádí se kontrola kvality, a tudíž jsou to snadné body do hodnocení. Pro firmy by bylo nezbytným požadavkem obdržet financování výzkumu a vývoje a/nebo provést s veřejnou výzkumnou organizací transfer technologie – „aby se výzkumné organizaci udělala laskavost“.

Dalším vysvětlením by nicméně mohly být obchodní ohledy, zejména náklady:

„Klíčovou záležitostí u patentů a užitných vzorů je úsilí vložené do prozkoušení inovativního kroku a vyhodnocení předchozího nákresu... Je stále rozšířenějším mezinárodním trendem, že národním patentům se dostává méně rigorózního zkoumání od příslušných národních patentových úřadů... zde jde o otázku zdrojů a tudíž zejména o záležitost méně vyvinutých zemí světa..., ale i rozvinuté země mohou svým zákonem vědomě sledovat takový postoj (například ve Švýcarsku se národní patenty zkouší pouze na požádání. .. užitné vzory lze považovat za extrém takového přístupu...vezmete-li v úvahu, že jsou lidé, kteří tvrdí, že navzdory rigoróznímu přezkušování u „špičkových“ mezinárodních patentových úřadů se vždy najde starší nákres, který neplatí každý patent, vynálezci, kteří nechtějí platit významné poplatky, mohou zriskovat, zaregistrovat užitný vzor, a objeví-li se spor, nechají na soudu, ať rozhodne.“ (z rozhovoru s IP expertem)

Použití užitných vzorů může být v tomto kontextu převážně „obránnou“ zbraní v mezinárodním kontextu. Znemožnilo by (nebo alespoň ztížilo) konkurenci patentování technologie popsané v užitkovém modelu.⁸ V národním kontextu se užitné vzory mohou ukázat jako životaschopný nástroj pro zabránění přístupu na trh. Protože případné zneplatnění modelu leží výhradně v rukou soudu, zájemce o vstup na trh musí podstoupit únavný proces, aby tento přístup získal. Zejména čínské firmy prý tímto způsobem užívají užitné vzory proti zahraničním firmám.

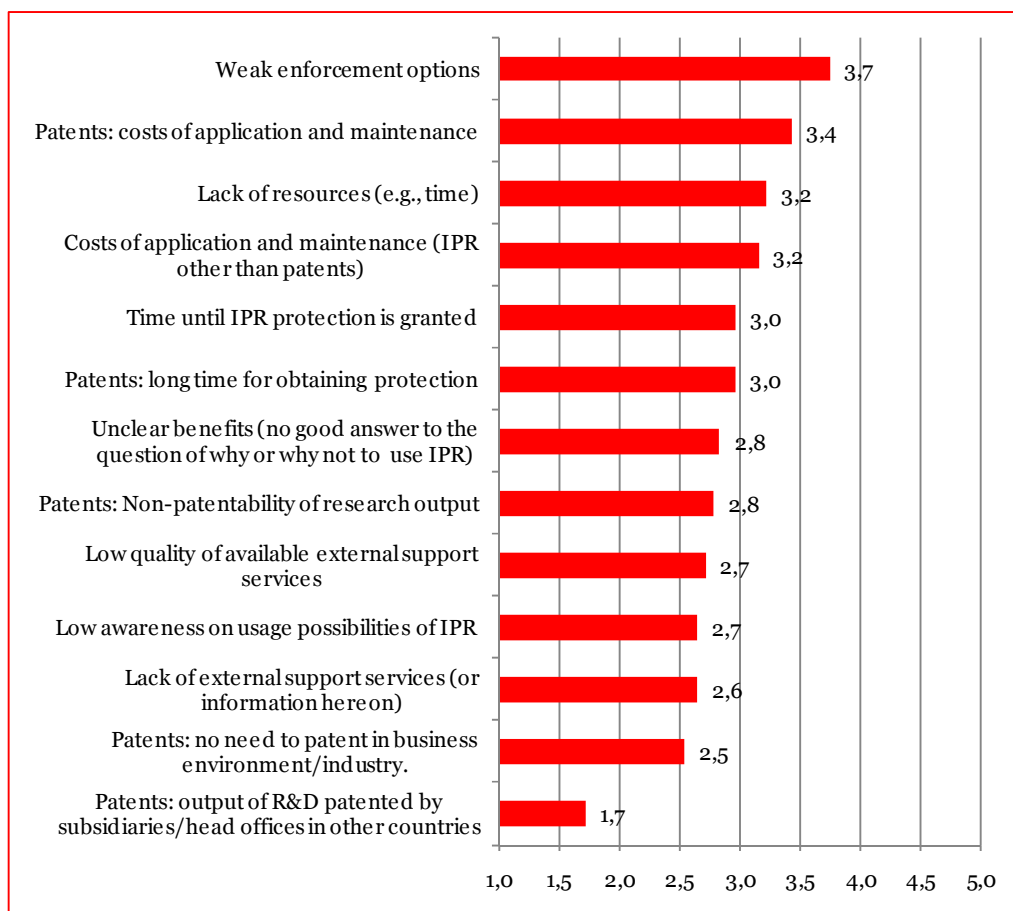
2.2.2 Překážky v užití IPR

Poté, co bylo prokázáno, že vyšší užití IPR znamená též vyšší užití neformálních mechanismů IPR, zůstává otázkou, jaké jsou překážky pro vyšší užití formálních IPR. Názory firem jsou ukázány v Obr. 11. Znovu jsme užili pětistupňovou škálu od „1 = žádná překážka“ do „5 = překážka velkého rozsahu“. V některých kategoriích jsme též rozlišovali mezi kategoriemi vztahujícími se výlučně k patentům a těmi, které odkazovaly na všechna nebo jiná IP práva.

---

⁸ Protože publikováním v modelu se technologie stává „předchozí“ a tudíž ji už nelze patentovat.

Obr. 11 Překážky v použití práv na intelektuální vlastnictví, jak jsou vnímány respondenty v průmyslovém výzkumu*)

*) Aritmetický rozptyl na škále od „1 = vůbec“ až po „velkém rozsahu“

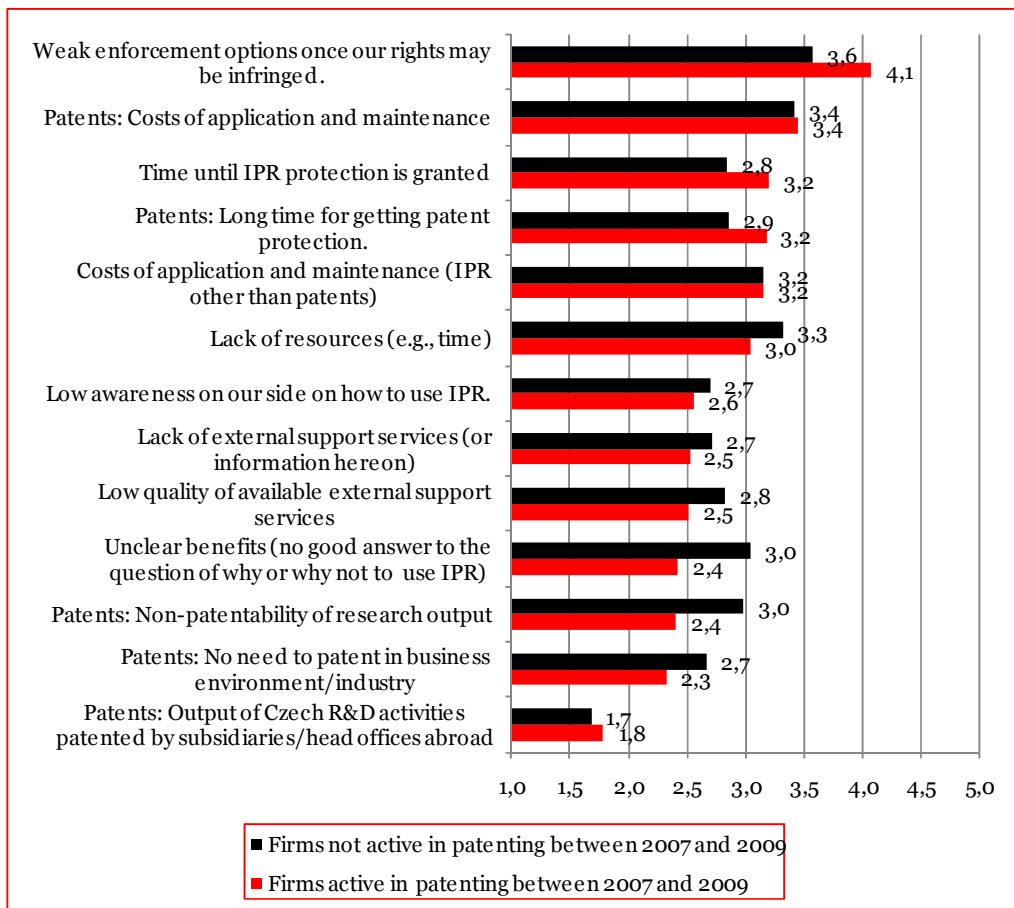
Zdroj: průzkum, n = 76

Podle firem jsou slabé možnosti vymáhání nejzásadnější překážkou pro vyšší užití IPR. Tato kategorie v průměru dostávala na pětistupňové škále hodnocení 3.7. Na druhém a třetím místě jsou náklady patentování (průměrné hodnocení: 3.7) a obecnější nedostatek zdrojů (průměrné hodnocení: 3.). Co je zajímavé, náklady na přihlášení a udržování dalších IPR (kromě patentů) jsou také relativně vysoké (3.2). To i navzdory faktu, že náklady např. na obdržení celoevropské ochranné známky jsou podstatně nižší než náklady na patentování. Na čtvrté místo se řadí časová prodleva mezi přihláškou a skutečným zaručením práva. Tato kategorie je na stejné úrovni jako otázka nejistého prospěchu, kdy firmy nevěděly, zda mají nebo nemají patentovat. Nepatentovatelnost výsledků výzkumu a vývoje (např. proto, že nejsou splněna kritéria inovativního kroku) dostala hodnocení 2.8 a zařadila se tak mezi překážky „mírného“ rozsahu. Aspekty nízké kvality vnější podpory (2.7), nízkého povědomí o IPR (2.7), nedostatku vnější podpory (a dále informací) (2.6) a absence potřeby patentovat v podnikatelském prostředí (2.5) jsou hodnoceny jako překážky omezeného nebo (to o něco více) mírného rozsahu).

Ne-překážka je dána prostřednictvím patentových práv registrovaných ústředními/pobočkami mimo Českou republiku. To je dáno strukturou zkoumaných firem, nicméně to také znamená, že tyto jevy – patentové registrace v zahraničí –

nemusí být nijak významnou záležitostí. Ve skutečnosti statistická analýza v seci 2.1 naznačila přítomnost takového efektu, ale nijak nezměnila celkovou výkonnost České republiky, pokud jde o počet patentních plnění.

Obr. 12 Překážky v použití práv na intelektuální vlastnictví, jak jsou vnímány respondenty v průmyslovém výzkumu podle patentových a nepatentových firem*)

*) Aritmetický rozptyl na škále od „1 = vůbec“ až po „velkém rozsahu“

Zdroj: průzkum, n (patentové firmy) = 26, n (nepatentové firmy) = 38

Obr. 12 ukazuje rozložení překážek podle patentových a nepatentových firem. Co je zajímavé, slabá vymahatelnost se jeví jako větší překážka pro firmy, které mají zkušenosti s patentováním (průměrné hodnocení: 4.1. vs. 3.6 u nepatentových firem. U patentových firem se také čas mezi přihláškou a zaručením rozchází více než u nepatentových. Ve skupině nepatentových firem je více zdůrazňovanou překážkou nejistý užitek stejně jako absence potřeby patentovat. Skupina nepatentových si také více stěžuje na nedostatek zdrojů a o trochu více na neadekvátní vnější podporu.

Rozdělení podle dalších proměnných odhaluje většinou nejasný celkový obraz. Je však zajímavé, že mikropodniky s méně než 10 zaměstnanci se bojí nízké vymahatelnosti (průměrné hodnocení 4.0), nákladů patentování (3.7), a neadekvátní vnější podpory (2.9) více než firmy větších kalibrů.

Celkové výsledky studie týkající se výběru IPR jsou do velké míry v souladu se studiemi provedenými v jiných, např. západoevropských zemích. Náklady a vymahatelnost jsou citovány firmami jako nejčastější překážka užití IPR. Ale stejně jako v případě jiných zemí je třeba tyto údaje interpretovat opatrně. Stejně jako je pro firmy běžnou praxí stěžovat si na vysoké daně, lze vždy očekávat velké množství podniků, které vyjadřují nespokojenost s náklady na IPR bez ohledu na to, jak velké tyto náklady skutečně jsou. Ukazatelem tohoto efektu v průzkumu je zejména předpokládaná vysoká cenová bariéra pro další IPR (kromě patentů). V praxi by to ovšem neměla být bariéra nijak významná.

Stejně tak je třeba brát s rezervou sebehodnocení firem, které hodnotí své vlastní povědomí o IPR spíše příznivě, byť bereme v úvahu, že tyto firmy tvoří „lepší společnost“ a IP-uvědomělejší část firem v České republice. Analýza Pitkethlyho⁹, která přímo měřila pochopení IPR záležitostí ze strany SME ukázala, že přibližně devět z deseti SME neví, že zveřejnění před vyplněním znehodnotí britskou patentovou přihlášku. Po položení několika podobných otázek se ukáže, že úroveň povědomí o IPR je v Británii nízká, zejména u malých firem.¹⁰

Bez ohledu na argumenty týkající se odvětvové a vlastnické struktury a úrovně ekonomického rozvoje, která stanovuje limit pro množství firem, pro které je IPR relevantní, extrapolace těchto zjištění na české firmy, pro něž je IPR významné, jistě není přitažena za vlasy. Za prvé mezi našimi respondenty byl všeobecný konsensus, že nedostatek povědomí o fungování IPR systému u českých firem může ve skutečnosti být primární překážkou pro jeho vyšší užití. Toto obecné zjištění založené na zkušenosti dotazovaných expertů může být ještě pravděpodobnější, vezmeme-li v úvahu systémové a historické souvislosti.

Jak vysvětlujeme v sekci o legislativě týkající se IPR v České republice, není zde příliš velká tradice IPR. Přihlášky patentů byly víceméně „sportovní záležitostí“ a za komunismu nebyly režimem nijak zvlášť podporovány. Západní země, jako je Velká Británie, mají v tomto ohledu zcela jistě delší tradici.

Za druhé, a to se týká zejména patentování v mezinárodním patentovém systému, jsou dobré důvody namítat – a bude jen velmi přípustné přehánění – že současný mezinárodní (evropský) systém je, z praktického hlediska, v České republice irelevantní a neexistující. Tento argument si zaslouží hlubší pozornost, zejména v kontextu pokračující debaty o zavedení jednotného Patentu Evropského společenství. Zavedení komunitního patentu bylo opakovaným tématem, které nadnesla většina našich respondentů.

Jak uvádí sekce 1.1, patenty aktuálně uložené u Evropského patentového úřadu nevedou k jednomu „evropskému“ patentu, ale k balíku národních práv. Podle současných pravidel – nebereme-li v úvahu ustanovení Londýnské dohody, která tento proces pro některé země zjednodušuje¹¹ – uchazeči musí u EPO prohlásit, ve kterých evropských zemích chtějí patentovou ochranu a nechat pro každou z těchto zemí připravit překlad do jejího jazyka.

Kvůli faktu, že většina firem nepotřebuje patentovou ochranu ve všech členských státech a kvůli její nákladnosti soustředit validaci na vybrané množství klíčových zemí

---

⁹ Pitkethly, R., UK Intellectual Property Awareness Survey 2006, UK IP Office, London, 2006

¹⁰ Pitkethlyho výzkum se také zabýval množstvím ustálených dobrých praktik při tvorbě a uplatňování IP strategie/politiky. Nepříznivé výsledky také vznesly otázku na kvalitu uplatňovaných strategií (byly-li nějaké). To může sloužit jako základ pro zjišťování, vedou-li si české firmy s IP strategiemi podobně v porovnání s britskými firmami.

¹¹ Dohoda o uplatňování článku 65 Evropské konvence o patentech (EPC) – Londýnská dohoda – je dobrovolnou dohodou uzavřenou v roce 2000, jejímž cílem je snížit náklady spojené s překlady Evropského patentu. Signatářské státy se vzdaly některých požadavků na překlady. Česká republika není signatářem smlouvy.

a trhů (v průměru zhruba pět). Jako důsledek není validace zpravidla vyhledávána v menších zemích s „méně běžnými“ jazyky.

Pouze asi 5% patentů podaných u EPO je ověřených také v České republice. To znamená, že 95% patentů podaných u EPO se netěší patentové ochraně v České republice. Je nutno podtrhnout, že v rámci tohoto 95% podílu je naprosto legální používat patentované technologie na českém trhu (např. českými firmami), bez potřeby schválení nebo licence od držitele patentu. Kvůli těmto číslům ve spojitosti s nízkou úrovní plnění českých entit u EPO by se chtělo říci, byť by to bylo poněkud přehnané, evropský/mezinárodní patentový systém je pro Českou republiku irelevantní a prakticky zde neexistuje.

Zavedení Evropského komunitního patentu by tuto situaci náhle od základu změnilo. Každý evropský patent by automaticky znamenal ověřený patent v České republice, pravděpodobně centrálně vymahatelný v celé Evropě. Na tomto pozadí vyvstávají dva odlišné pohledy na evropský patent:

- Odpůrci – zejména čeští IP profesionálové – byli toho názoru, že čeští novátoři jsou na současnou situaci špatně připraveni. Hlavním nebezpečím by bylo, že české firmy by čelily výrazně většímu nebezpečí žalob za protiprávní jednání ohledně patentů, a ta za praktiky, které byly až dosud naprosto legální. Různé jazykové režimy – specifikace Komunitního patentu by pravděpodobně byly napsány pouze v angličtině, francouzštině nebo němčině – by znamenaly, že české firmy by musely pravidelně prohledávat mezinárodní databáze a ovládat zmíněné jazyky včetně jejich užití v tomto specifickém kontextu. Třetí skupina důvodů se konečně soustředí na náklady: komunitní patent by byl pravděpodobně levnější současný balíček práv vyplývající z přihlášky u EPO. Nicméně stále by byl výrazně dražší než občasný český patent, *„který naprosto dostačuje pro mnoho českých potřeb, zejména malé a střední podniky“* (český expert v rozhovoru). Bariéra nákladů by to pro českou firmu byla větší překážkou než pro lépe kapitalizovaný podobný podnik, řekněme, v Německu. Celkově odpůrci vidí Komunitní patent jako nástroj upřednostňující velké bohatší země a nadnárodní firmy.
- Zastánci Komunitního patentu – někteří čeští a mezinárodní dotazovaní experti – si uvědomovali tyto problémy. Nicméně uváděli, že námitky jsou příliš úzkoprsé. Již nyní by měl předchozí zahraniční náskok být v rámci inovativního kroku analyzován, byť se uvažuje pouze o patentování na národní úrovni. A zatímco je pravda, že pouze zlomek udělených patentů je ověřován v České republice, ve fázi přihlašování jsou údaje jiné. V době přihlašování si uchazeči ponechávají širší prostor a kladou si za cíl ověřit ho ve více zemích než poté, co je patent udělen. Pro české firmy proto vždy existuje riziko, že patent přihlášený u EPO bude ověřen v České republice.
- Dále někteří experti zdůrazňují skutečnost, protiprávní jednání vůči patentu musí být odhaleno držitelem patentu, který musí následně podniknout příslušné právní kroky. To vyvolává otázku, zda česká firma, která lokálně zneužije patent, bude odhalena, a pokud bude, zda se vůbec vyplatí ji žalovat. Jistě, tohle je funkce obchodních zisků z patentu. Pravděpodobnost právních kroků je vyšší, je-li vyšší tržní dopad kroků zneužívající firmy. Nakonec – v souladu s mezinárodní diskusí – bylo zmíněno, že mnoho odpůrců komunitního patentu jedná pouze ve svém vlastním ekonomickém zájmu. Mnoho IP profesionálů a právníků v patentové oblasti by ztratilo možnost vydělat peníze překlady. I kdyby vyvstaly jazykové problémy, stále by byla možnost automatického překladu, tedy oblastí, která v poslední době udělala velký pokrok.

V tomto bodě nutno zmínit, že diskuse o komunitním patentu je starou záležitostí, která se datuje až do roku 1975.¹² Mnoho expertů ztratilo víru, že se takový systém stane v blízké době realitou. Nicméně na cestě ke komunitnímu patentu je znát pokrok. Zejména zpráva číslo 2007/165 vydaná Evropskou komisí v roce 2007 opět podnítila zahájení jednání. Probíhající diskuse vedla k přijetí následujících obecných rysů komunitního patentu: jednotný titul, respekt k evropskému právnímu řádu, koexistence evropských a národních patentů dostupnost pro malé a střední podniky, efektivita nákladů, právní jistota, nediskriminace, předzáruková fáze regulovaná Evropskou patentovou konvencí (EPC) a pozáruková fáze regulovaná komunitní směrnicí.

Ohledně samotného komunitního patentu vyvstávají dvě základní otázky: dohoda o překladu a rozdělení zisku z poplatků mezi členské země (zavedení střeoevropského soudu pro patenty je jinou záležitostí). Zejména záležitost překladů se ukazuje jako výrazné překážka dalšího pokroku. Jak je uvedeno, jazykem patentové soubory by měly, dle návrhu Evropské komise¹³, být angličtina, francouzština a němčina, které jsou oficiálními jazyky Evropského patentového úřadu. Nicméně Španělsko a Itálie s tím návrhem výslovně nesouhlasí.

Bez výhledu na dohodu v rámci evropské sedmadvacítky se v prosinci 2010 zhruba dvanáct zemí¹⁴ spojilo a oslovilo Evropskou komisi s návrhem na „lehký evropský patent“ pouze pro vybrané a ochotné země.¹⁵ Současná situace je taková, že Evropská komise vyjádřila tomuto návrhu podporu. 27. ledna 2011 Výbor Evropského parlamentu pro právní záležitosti tento návrh také podpořil, čímž učinil dalším krok na cestě k lehkému evropskému patentu.¹⁶

Oficiální česká politika se staví za unifikovaný evropský patent. Ve světle postupu směrem ke komunitnímu patentu a oficiálního českého postoje vyvstává otázka, proč této otázce věnovat v této zprávě takovou pozornost. Za prvé lze uvažovat o názoru odpůrců o vícerychlostní Evropě, kde by se Česká republika stala částí komunitního patentového systému teprve tehdy, až by byla připravena (čili, jak uvedl jeden expert, „po zavedení Eura“). V této argumentaci bychom nezacházeli tak daleko, protože tlak význam mezinárodního IPR systému stejně vytváří tlak na české hráče, aby zvýšili svou znalost a užití IPR patentů.

2.2.3 Závěry

Co to znamená pro podnikatelský sektor? Bereme-li v úvahu též výsledky statistické analýzy, viděli jsme dosti nízkou činnost v oblasti formálních IPR. Vysvětlujícími faktory jistě jsou, jak uvedeno experty, struktura českého průmyslu, struktura vlastnictví a úroveň ekonomického rozvoje. Pouze několik vybraných firem a jedinců v příslušných odvětvích se výrazněji angažuje v širším spektru formálních a neformálních nástrojů IPR. Je též nutno zmínit nedostatek tradice patentování

---

¹² Radauer, A. and Rodriguez, V., *Towards an Intellectual Property Rights Strategy for Innovation in Europe*, Report for the SCIENCE AND TECHNOLOGY OPTIONS ASSESSMENT (STOA) Board of the European Parliament, Brussels, 2009

¹³ European Commission, *Proposal for a COUNCIL REGULATION (EU) on the translation arrangements for the European Union patent*, COM (2010) 350

¹⁴ France, Germany, Slovenia, Denmark, Estonia, Finland, Lithuania, Luxemburg, the Netherlands, Poland and Sweden

¹⁵ heise.de, 'EU-Kommission für Miniatur-Gemeinschaftspatent' ('EU Commission for miniature Community Patent'), available online at <http://www.heise.de/newsticker/meldung/EU-Kommission-fuer-Miniatur-Gemeinschaftspatent-1150093.html>, December 2010

¹⁶ heise.de, *Geplantes "EU-Einheitspatent" kommt voran* ('Planned unified EU patent shows progress'), available online at <http://www.heise.de/newsticker/meldung/Geplantes-EU-Einheitspatent-kommt-voran-1179641.html>

z komunistických dob. Patentování bylo „spíše sportem, prostředkem ke společenskému uznání vynálezců“ (rozhovor s expertem). V našich rozhovorech jsme narazili na českou firmu, která dosud patentuje jen proto, aby motivovala zaměstnance. Na tomto pozadí může být IPR námětem jen pro vybranou část českého průmyslu.

Vzorek zkoumaných firem – aktivních ve výzkumu a vývoji a tak otevřenějších záležitostí IPR – jako většinou pasivně a umírněně přijímající IPR systém spíše v roli „pozorovatelů“. Obecně se lze domnívat, že úroveň povědomí o IPR je v českém průmyslu nízká, dokonce i u firem, pro které by IPR byl teoreticky relevantní. Co se týče patentování, lze říci, že současný evropský rámec přispívá k této nízké úrovni povědomí. Jakékoli zavedení komunitního patentového systému v krátkodobém nebo střednědobém horizontu je tudíž voláním po investici do zvýšení povědomí o patentním systému, aby se překonala rizika (nebo obavy) ze „šoku z komunitního patentování“.

2.3 Specifika a použití IPR – relevance a omezení pro akademickou sféru, s důrazem na patentování

2.3.1 Východiska

V této sekci diskutujeme o záležitostech IPR v rámci technologie přenosu znalostí mezi výzkumnými organizacemi (tj. vědou) a průmyslem, tj. zejména patentování. Nezabýváme se zde širším tématem vztahu mezi průmyslem a vědou. Nicméně to je námětem zprávy věnované českému auditu. Tudíž tato sekce se zaměří pouze na určitý aspekt transferu technologií.

Současná diskuse o různých konceptech podpory transferu technologií je výrazně ovlivněna vývojem v USA, který sahá až do počátku 80. let. Zejména přijetí „Bayh-Dolova zákona“ v roce 1980 lze označit za klíčový milník. Jednoduše řečeno, tento akt převedl vlastnictví IP práv vyplývajících z federálně financovaného výzkumu na výzkumné instituce, zejména univerzity. Cílem bylo (a je) zvýšit komerční využití vynálezů a podnit užití IPR prostředků univerzitami tím, že se jim otevře nový kanál příjmů: patentování a out-licencování těchto patentů pro průmysl.¹⁷

Přijetí „Bayh-Dolova zákona“ zvýšilo zakládání kanceláří pro transfer technologií (TTO) na univerzitách. Jejich zodpovědností je marketing a komerční užití IPR vytvořených na univerzitách. Jejich předchůdci již existovali (ve formě styčných kanceláří), ale Bayh-Dole zvýšil počet silných TTO a přiměl univerzity, aby více přemýšlely o patentování. Bayh-Dole se stal stále úspěšnějším i mimo USA. Mnoho zemí v Evropě i dalších částech světa přijalo podobnou legislativu, která v mnoha případech nahradila systém „profesorských privilegií“, kdy je IPR vlastněn hlavními výzkumníky.

Ústředním a opakujícím se tématem je podpora transferu technologií prostřednictvím legislativy podobné Bath-Doylovu aktu a její zaměření na záležitosti IPR, tj. patentování a licencování. Poslední analýzy ukazují, že očekávání vyvolaná „Bayh-Doylem“ téměř nebyla v praxi naplněna.¹⁸ Zatímco data z každoročního licenčního

¹⁷ Dříve to byl stát – ve formě několika agentur a odborů na federální úrovni – kdo vlastnil autorská práva. Neměnná patentová politika a rigidní podmínky přístupu a užití IPR prý byly zodpovědné za to, že výzkumníci stejně jako průmyslu neměly téměř žádný zájem na to, aby uvedli výsledky výzkumu a vývoje na trh. Rigidní podmínky se týkaly zejména příliš rigidní kontroly vlastnictví a příliš malého přístupu k IPR (např. neexkluzivní licencování, kde z jednoho vynálezu mohlo těžit několik stran), které prý činilo licencování pro průmysl nezajímavým.

¹⁸ Viz, přehled literatury v Sampat, B., *The Bayh-Dole Model in Developing Countries: Reflections on the Indian Bill on Publicly Funded Intellectual Property*. UNCTAD - ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development. Policy Brief Number 5, October 2009. ICTSD: International Centre for Trade and Sustainable Development, 2009

přehledu AUTM (Asociace univerzitních manažerů technologií), že příjem z licencí mezi lety 1991 až 2005 výrazně vzrostl, tvoří stále jen malou část nákladů na výzkum a vývoj (asi 3%). Navíc je zde viditelný efekt koncentrace: Většina příjmů z licencí je vytvářena hrstkou nejstarších a nejprestižnějších univerzit. Většina univerzit nemá žádný významný příjem z licencování. U tří předních (v oblasti licencování) univerzit bylo také zjištěno, že příjem plyne z několika málo vybraných vynálezů ve velmi úzce definovaných vědních oborech.

Máme-li porovnat příjmy s náklady na získání patentu – právní poplatky, poplatky za patenty, náklady na personál v technologických patentových kancelářích – bilance bude většinou záporná.

„... přímý ekonomický dopad licencování technologií je relativně malý – překvapení pro mnohé z těch, kteří věří, že honoráře by mohly nahradit klesající federální podporu výzkumu. Kvůli vysokým nákladům se do toho univerzity jen zřídka pouští.“ (Lita Nelson, vedoucí kanceláře transferu technologií na the Massachusetts Institute of Technology (MIT) 1998, citovaná v Sampatu (2009))

Jedním z nejkritizovanějších bodů „Bayh-Dolova“ modelu na podporu transferu technologií je jeho silné zaměření na IPR a patentování. Mnoho studií ukazuje, jiné kanály přenosu technologií – např. neformální sítě, konzultace, školení atd. – jsou daleko důležitější.

Je ovšem třeba zdůraznit, že IPR a patenty stále mají svou roli jako možné nástroje pro komercializaci výsledků výzkumu a vývoje. Klíčovým požadavkem je ovšem nedívat se na patent izolovaně, nýbrž jako na nástroj, který poskytuje komerční hodnotu. To znamená, že komerční hledisko by mělo být převažujícími důvody pro použití IPR.

„Musíte o IPR a patentech přemýšlet stejně, jako by výrobce automobilů přemýšlel o autech. Vyrobené auto – stejně jako udělený patent – je samo o sobě neužitečné. Počítá se prodané auto. A abyste prodali auta, musíte svým zákazníkům nabídnout dobrý a přitažlivý výrobek. Jinak byste měli pouze výrobní náklady a žádný příjem... také byste ovšem ve své modelové řadě mohli mít auta, která se neprodávají, nebo jen se ztratou, ze strategických nebo marketingových důvodů... ale i v tomto případě byste přemýšleli obchodně...nevyráběli a neprodávali byste auta, která z obchodního pohledu nemají smysl.“ (oslovený expert).

„U transferů technologií na univerzitách a výzkumných organizacích by v první řadě mělo jít o to, vydělat nějaké peníze a zbohatnout... a pokud náklady na patent jdou přímo na vrub instituce, stojí za zamýšlení zda patentovat nebo ne.“ (oslovený expert).

V tomto kontextu je jasné, že diskuse o „řízní IPR“ vykreslená v sekci 1.1 platí i pro výzkumné organizace. V závislosti na struktuře financování, cílech organizace ve výzkumu a vývoji a celkové funkci se mají užívat různé nástroje podle kontextu prováděného výzkumu a vývoje a strategických ohledů.

V tomto kontextu je zajímavé si všimnout aktuálního doporučení Komise ohledně „Zákona o praxi“ provádění transferů technologií pro univerzity a další veřejné instituce výzkumu a vývoje.¹⁹ Toto opatření na jedné straně několika způsoby zaručuje důležitost ne-IP kanálů. Například nahrazuje pojem transfer technologie širším konceptem přenosu znalostí, čímž dláždí cestu pro také pro další (ne) IPR kanály komercializace.

---

¹⁹ European Commission, COMMISSION RECOMMENDATION on the management of intellectual property in knowledge transfer activities and Code of Practice for universities and other public research organizations, COM(2008) 1329, Brussels: 10.4.2008

Bez předsudků jsou-li doporučení ve svém celku skutečně zlatým standardem, co se týče IPR, doporučuje EU univerzitám, aby si vytvořily vlastní dlouhodobou IP politiku. Ta by měla obsahovat pravidla pro výzkumníky, jak zacházet s výsledky výzkumů (např. požadavky na podávání zpráv a zachování tajemství o vynálezech vzniklých na univerzitách). Komise dále doporučuje, že IP by měly být definovány, ale ponechává zcela otevřená, zda by měl být použity nástroje IPR a pokud ano, tak jaké. Komise obzvláště zdůrazňuje možnost umístit výsledky výzkumu a vývoje na veřejnou doménu.

Pod čarou této exkurze do role IPR v transferu technologií, zejména patentů, tudíž jsou čtyři body:

- IPR, zejména patenty, jsou ústředním tématem mnoha diskusí o komerčním využití výsledků výzkumu a vývoje v univerzitách a výzkumných organizacích.
- Očekávání ohledně příjmů vyplývajících z patentování a licencování jsou obvykle příliš vysoká. Ostatní kanály přenosu technologií/znalostí jsou v mnoha ohledech důležitější.
- IPR a patentování/licencování nicméně hrají roli jako jedna z možností/způsobů komercializace.
- Jedním z klíčových faktorů úspěchu je pevný systém pobídek založený na komerčních ohledech spolu s celkovou strategií výzkumné organizace.

Zejména poslední bod ukazuje, že IPR a patentování/licencování jsou tématem pro řídící pracovníky.

V další části využijeme příklad of Imperial Innovations in the UK, společnosti zabývající se transferem technologií, která provádí komerční zhodnocování jménem Imperial College v Londýně, jak komerční aspekt převažuje nad prostým postupem podávání patentu, což vedlo ke specifickému přístupu k transferu technologií.

Případová studie: Imperial Innovations

Imperial College je největší univerzitou aplikovaných technologií ve Velké Británii. Je také největší institucí ve Velké Británii, co se týče obrátu a příjmu z výzkumu. Škola má silnou mezioborovou výzkumnou základnu je svou chartou zavázána k výzkumnému prostředí, zejména k aplikacím výzkumu do průmyslu.

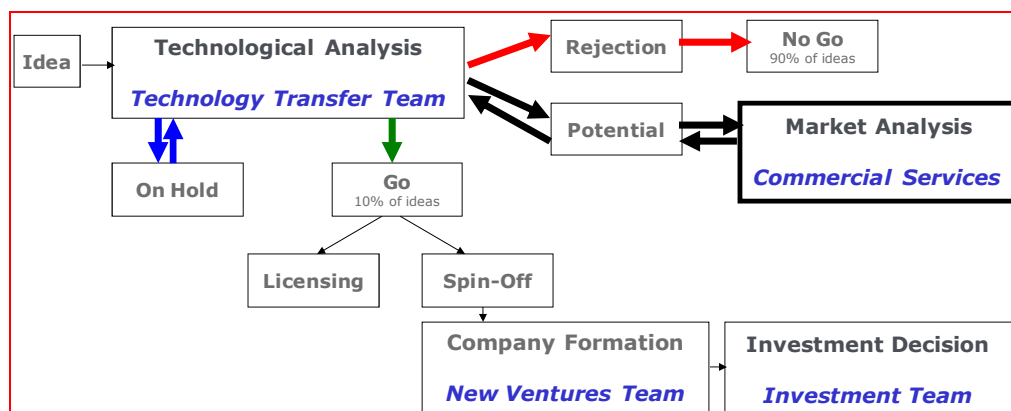
Transfer technologií a komercializaci výsledků výzkumu a vývoje obstarávají Imperial Innovations, zvláštní firma založená Imperial College za účelem transferu technologií v roce 1986. V roce 2006 se Imperial Innovations staly veřejně obchodovatelnou firmou na trhu alternativních investic (ATM) na londýnské burze. Nyní provádí pro Imperial College služby v oblasti transferu technologií na základě smlouvy platné do roku 2020. Avšak Imperial Innovations mohou též komercializovat výsledky výzkumu a vývoje prováděného jinými organizacemi.²⁰

Za pozornost stojí specifický postup, kterým Imperial Innovations rozhodují o užití IPR. Jakmile je myšlenka (vynález) poskytnuta Imperial Innovations, je vyhodnocena týmem pro transfer technologií a podrobena technologické analýze. Asi 90% nápadů je zamítnuto. U zbytku je dalším týmem provedena tržní analýza, aby byl zjištěn komerční potenciál. Dle výsledků je analýza je buď projekt pozdržen, nebo začne proces komercializace. Následně je přijato rozhodnutí o kanálech IPR a kanálech komercializace. V zásadě jsou dvě možné cesty: licencování nebo vytvoření dceřiných firem. Je-li zvolena druhá možnost, další dva týmy vytvoří novou firmu (tým pro nový podnik) a činí všechna investiční rozhodnutí (investiční tým).

Je jasné, že patentování je zde předmětem rozhodnutí vycházejících z hodnocení trhu a ne pouze kritérii patentovatelnosti, tím méně na systému, který patenty boduje jakožto výsledek veřejně financovaného výzkumu.

K 20. dubnu 2006 měly Imperial Innovations kapitál v 58 dceřiných firmách a uzavřely více než 100 dohod vyplývajících z výzkumných aktivit školy.

Obr. 13 Výzkum marketingového potenciálu návrhů na nový incomingový projekt v Imperial Innovations

Zdroj: http://www.fitt-for-innovation.eu/index.php?id=fitt_marketing k 30. lednu 2011.

²⁰ Imperial College, společnost pro transfer technologií založená Imperial College London pro působení na the Alternative Investment Market of the London Stock Exchange ("AIM") (the "Flotation"), tisková zpráva, 20. července 2006

2.3.2 Rámec podmínek v České republice

Poté, co jsme osvětlili hlavní body použití IPR při transferu technologií/znalostí, můžeme obrátit pozornost ke specifické situaci v České republice. V České republice mají na patentové a IPR aktivity univerzit a výzkumných organizací hlavní vliv dvě uspořádání:

- **Právní rámec:** Českým legislativním aktem, který se zabývá vlastnictvím IPR ze státem financovaného výzkumu je zákon č. 211/2009. Při rozhovorech s předními IP specialisty v České republice jsme ke svému překvapení zjistili, jak mnohocha bývá tento zákon vykládán. Za prvé nám všichni dotazovaní sdělili, že výzkumné organizace mají zajistit právní ochranu výsledků veřejně financovaného výzkumu a vývoje za podmínky, že tyto výsledky lze ochránit pomocí nástrojů IPR systému (§ 16, článek (2)). Nicméně pak se již názory rozcházejí. Někteří experti tvrdili, že výzkumné organizace by měl být dle zákona povinny převést tato práva na orgán, který poskytl finance/grant. To by znamenalo, že Česká republika přijala legislativu, která v různých aspektech zavádí způsob, jímž bylo s IPR zacházeno v USA před Bayh-Dolem. Byl by to systém institucionálního vlastnictví státními orgány.²¹ Na druhé straně, další dotazovaní a jejich komentáře ujišťovali, že zákon č. 211/2009 vlastně znamená přijetí legislativy v Bayh-Dolově stylu. Znamená to, že ve formulaci tohoto zákona v češtině dochází k nejasnostem – věc, která zatím není zcela zřejmá, protože dosud nedošlo k žádným soudním přím v této záležitosti. Nemůžeme posoudit, kdo z dotazovaných – všichni renomovaní experti – má pravdu. Nicméně doporučujeme přezkoumání legislativy.
- **Evaluační metodologie:** Evaluační metodologie pro hodnocení výsledků výzkumu a vývoje z roku 2010 přiděluje body různým výstupům výzkumu s vývoje, zejména patentům, užitkovým modelům a průmyslovým designům.²² Tyto body takřka klasifikují výsledky výzkumu a vývoje a jsou základem pro rozhodnutí ohledně financování. Evaluační metodologie jasně hodnotí IPR jako důležitý výstup výzkumu: Bez ohledu na výzkumnou disciplínu je přiděleno 500 bodů za patenty přihlášené buď u EPO, amerického nebo japonského patentového úřadu. To staví tyto patenty na stejnou úroveň, jak má článek v prestižním odborném časopise, například Nature and Science. Je to také maximální počet bodů dosažitelný za jakýkoli výstup výzkumu. České nebo jakékoli další národní patenty (kromě amerických a japonských) dostávají až 200 bodů za podmínky, že jsou aktivně užívány a out-licencovány. 200 bodů je druhý až třetí nejvyšší dosažitelný počet bodů (výzkumný výstup „vlivný časopis“ vést, po vyhodnocení vzorcem ke 12 až 305 bodům). Další národní patenty, pro než nebyl (dosud) dosaženo licenčního ujednání dostávají 40 bodů. Stejný počet bodů je udělen užitným vzorům a průmyslovým designům.

V následující části analyzujeme tyto dvě rámcové podmínky z pohledu IPR. To platí zejména pro analýzu dopadu evaluačního systému – čtenáře se zájmem o analýzu systému jako celku odkazujeme na příslušnou zprávu.

Z bližšího pohledu na IPR vyplývají, bereme-li v úvahu názory dotazovaných expertů, následující zjištění:

---

²¹ Podle této interpretace se orgány, které poskytují financování, mohou nicméně vzdát svých práv na vlastnictví. Výzkumné organizace mají nárok na zpětnou úhradu nákladů spojených se zapsáním IPR. Je-li vyhledána publikace/odkrytí před předáním práv na IPR, výzkumníci potřebují schválení od financujících orgánů.

²² Zajímavé je, že neexistuje žádný výslovný odkaz na copyright, ačkoliv některé typy výstupu se pravděpodobně budou do určité míry shodovat s copyrightem chráněnými pracemi (např. software). Není zde také konkrétní zmínka o ochranných známkách, protože ochranné známky jako takové nejsou výsledkem práce ve výzkumu a vývoji

- Bodový systém používaný při hodnocení výsledků výzkumu a vývoje je považován za příliš rigidní. Správné řízení IPR potřebuje více svobody pro volbu mezi různými formálními a neformálními IPR strategiemi a nástroji. Přidělování bodů za konkrétní IPR nástroje nedává v tomto kontextu příliš smysl. Tak dochází ke zkreslení v portfoliu IPR nástrojů. „*Je-li k dispozici takové množství bodů za evropské a národní patenty, znamená to, výsledky výzkumu a vývoje, které by měl spíše zůstat tajemstvím, jsou publikovány v patentu. Pro výsledky, které by tak jako tak byly patentovány, bude proces podání žádosti urychlen, což znamená, že výsledky výzkumu a vývoje zůstanou v tajnosti kratší dobu, než by měly. To též podporuje obranné publikování.*“ (dotázaný expert)
- Systém podporuje patentování bez komerční hodnoty, kvůli pouhému obdržení bodů. „*Výzkumníci to dělají jen kvůli bodům. Z takové činnosti nikdy nebude žádný komerční užitek. A navíc je to nákladné.*“ (dotázaný expert). Jediný IPR nástroj, 200 bodový národní patent s licencí, která je na něm založena, má komerční spojitost s požadavky na využití.
- Na technické úrovni evaluační systém podporuje přihlášky mnoha patentů, každý s větším množstvím nároků, přičemž by bylo možné (a snad i proveditelnější) přihlásit pouze jeden patent s mnoha nároky.
- Vedle své rigidity je systém též nekonzistentní v rozdělování bodů mezi různé IPR nástroje. Zejména dostatečně nezohledňuje teritoriální princip, tj. že patenty dnes celosvětově zaručené jsou ve skutečnosti pouze národními právy.

To může zrodit celou řadu strategií k obcházení, alespoň teoreticky. Například (nebereme-li v úvahu strukturu poplatků), uchazeč by mohl nahlásit patent u EPO a označit pouze jednu zemi (např. Německo) jako zemi, kde je patent platný. Takový patent by měl hodnotu 500 bodů, na rozdíl od patentu přihlášeného přímo u německého patentového úřadu. Oba patenty by byly stejné – patent platný pouze v Německu -, ale jeden by měl hodnotu 500 bodů, druhý pouze 40. A ještě hůř: když by z německého patentu plynuly zisky (což by mělo být jeho cílem), stále by se počítal jen za 200 bodů. Takový 200 bodový patent je jistě cennější než 500 bodový patent u EPO, který není komerčně využitelný.

Teritoriální princip také znamená, že regiony, pro něž je vyhledávána ochrana, jsou obvykle vybírány podle komerčních hledisek, např. kde má držitel patentů zřetelný tržní zájem. „*Není zcela jasné, proč systém upřednostňuje jisté regiony, např. USA a Japonsko, a jiné (Německo, Francie) ne*“ (dotázaný expert)

- Zdůvodnění přidělování 40 bodů užitkovým modelům jako výsledkům výzkumu je též sporné. Užitkové modely nejsou z podstaty své definice přezkoumávány. Dokumenty jsou prostě registrovány a jejich obsah není kontrolován. Užitkové modely lze tudíž považovat za „snadný výdělek“. To pravděpodobně způsobuje přetlak v registracích užitkových modelů, které nemají jiný cíl a výzkumnou či vývojovou podstatu, než doslova „koupit“ institucionální financování. (Což lze vypořádat již v datech ze statistické analýzy v sekci 2.1)
- Co se týče zákona č. 211/2009, tak ti, kteří ho vykládali ve vztahu ke státnímu vlastnictví IPR, vyjadřovali značné obavy, že zákon odradí výzkumné organizace od patentování. Výzkumníci a výzkumné instituce nejsou pobízeni k patentování, protože by nemohli těžit ze zisků vytvářených out-licencováním. Navíc, dle jednoho experta, jednání se státními orgány, které mají malé povědomí o záležitostech IPR, bylo obtížné.

V globále byl mezi oslovenými experty konsensus, že současný systém pobídek je vysoce ambiciózní a na mnoha úrovních má vady. Podporuje patentování a IPR aplikace především prostřednictvím zvýšeného množství IPR podání, zároveň ale příliš neřeší komercializaci a odpovídající pobídky pro výzkumníky a výzkumné organizace.

Licencování a případ Ústavu organické chemie a biochemie ČAV

Je zajímavé si všimnout, že Česká republika může být učebnicovým příkladem zjištění uvedeného v sekci 2.3.1, kdy hodnota patentových aktivit výzkumných organizací je velmi zmenšená a koncentrovaná. V kapitole 2.1.2 jsme zaznamenali relativně nízkou úroveň patentové aktivity ČAV (v porovnání s již tak nízkou úrovní univerzit).

Na tomto pozadí může být překvapivé, že příjem z licencí pro ČAV dosahoval 13.2% z celkového rozpočtu Akademie. Průměr v USA je okolo 3% rozpočtů na výzkum a vývoj, průměr EU je ještě nižší. Příjmy z licencí u ČAS představují 1.13 miliardy korun neboli 46 milionů €, což je významná finanční částka.

Tento úspěch lze v převážné míře připsat jedné instituci, Ústavu organické chemie a biochemie (IOCB). Podle krátkého rozhovoru v tomto institutu pochází 98% licenčních příjmů ČAV z jedné sady patentů na antiretrovirálních léků na HIV a žloutenku vyvinutých a licencovaných IOCB. Ve skutečnosti tým okolo prof. Antonína Holého dokázal ve spolupráci s KU Leuven, se kterou sdílí licenční příjem, vyvinout nejefektivnější současnou léčbu HIV.

Roku 2006 americká biofarmaceutická společnost Gilead Sciences spolu s IOCB založila nové výzkumné centrum, aby otevřela cestu k dalším výzkumům. Gilead darovala více než 1.1 milionu dolarů, aby financovala výzkum v IOCB na dobu prvních pěti let.²³ Výsledkem výzkumu Holého týmu bylo několik licencovaných léků: roku 1996 bylo pro trhy v USA a EU schválen Vistide. Viread (tenofvir) může být užíván v USA od roku 2001 pro léčení HIV a Hepsera od roku 2003 na žloutenku B. Truvada, kombinace Vireadu a emtricitabinu, byla schválena FDA roku 2006.

IOCB založil svou vlastní firmu pro transfer technologií (IOCB TTO, s. r. o.), která spojuje práci výzkumných pracovníků a s patentovým a licencovacím procesem.²⁴ Kromě antivirotik hlásí IOCB TTO úspěch též na poli peptidických léků a přírodních substancí. TTO též řídí dceřiné společnosti. Od března 2011 jsou zde dvě hlavní dceřiné společnosti (jedna z nich přitom používá IP i z jiných univerzit mimo Českou republiku a lze ji tak považovat společný podnik tří univerzit).

2.3.3 Pohled výzkumníků a vedoucích pracovníků

Po této obecnější diskusi rámci podmínek pro transfer technologií nyní obrátíme pozornost k samotným výzkumníkům.

Ptali jsme se výzkumných pracovníků, zda by patentování bylo relevantní činností pro výzkumnou skupinu, ve které pracují a děkanů/vedoucích pracovníků, zda by bylo relevantní pro organizaci, kterou řídí. V závislosti na výzkumné disciplíně a technologickém odvětví je jasné, že zatímco pro určitou skupinu nebo výzkumné organizace může být patentování relevantní, pro jiné je méně důležité nebo naprosto nedůležité.

Z celkového počtu 553 odpovídajících na tuto otázku jich 46% odpovědělo „ano“, tj. uznali důležitost patentování pro jejich výzkumnou skupinu. U děkanů tento podíl dosáhl 56% (přičemž odpovídalo celkem 62 děkanů). Vyšší podíl u vedoucích pracovníků lze snadno vysvětlit jejich manažerskou funkcí. – ne každý výzkumný

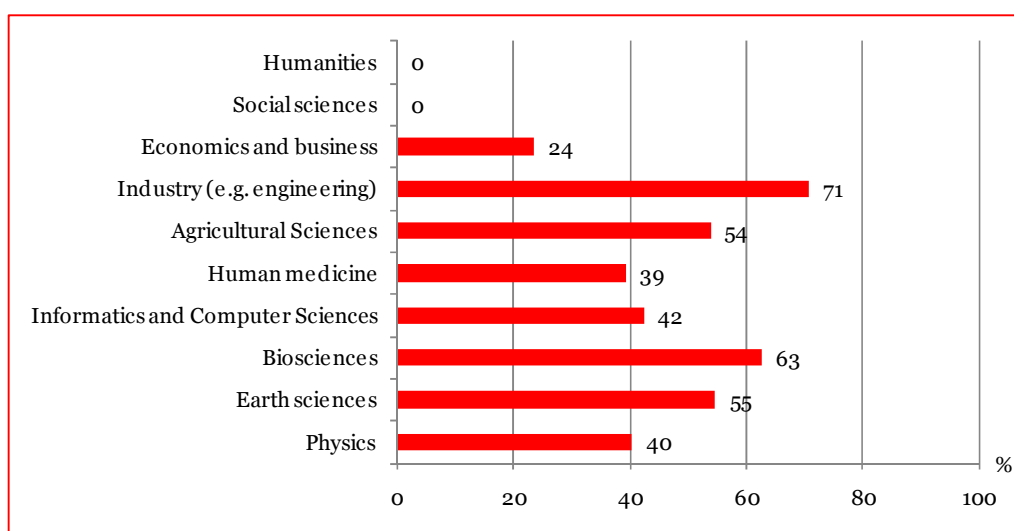
²³ Gilead Sciences, Gilead Sciences and the Institute of Organic Chemistry and Biochemistry (IOCB) Establish New Academic Research Centre in Prague; Donation by Gilead Honors Leadership of Dr. Antonin Holy in Antiviral Drug Discovery and Development, tisková zpráva, 13. července 2006

²⁴ <http://www.iocb-tto.cz/>

pracovník se přímo setkává se záležitostmi IPR, byť jeho výzkumná skupina a/nebo organizace třeba ano.

Rozdíly mezi jednotlivými výzkumnými obory jsou vykresleny v Obr. 14. Sklon k patentování je u pouhých 8% z příslušné výzkumné základny (u humanitních a sociálních věd), roste na 24% i ekonomiky a podnikání a dosahuje maxima 62% (přírodní vědy) a průmysl/strojírenství (71%). U ekonomie a obchodních oborů vysvětlujeme sklon k patentování více jako zacházení s patenty než jejich skutečné přihlašování. Střední úroveň hodnocení oborů výzkumu ICT (42%), která může někoho překvapit, je zřejmě dána faktem, že zatímco hardwarové aplikace jsou patentovatelné, software obvykle ne.²⁵ Níže užijeme podíl výzkumníků, pro něž je patentování relevantní, jako rozdělení neboli „ochabující“ proměnnou.

Obr. 14 Podíl výzkumníků v %, pro něž je patentování relevantní činností v jejich výzkumné skupině, podle oboru výzkumu

Zdroj: průzkum mezi výzkumníky, n = 553

V dalším kroku jsme se ptali výzkumníků a děkanů na jejich stupeň souhlasu s řadou tvrzení týkajících se transferu technologií. Užitá pětistupňová škála sahá od 1 = „nesouhlasím“ až do 5 = „do velké míry souhlasím“. Jak ukazuje Obr. 15, IPR směrnice nejsou ve výzkumných organizacích považovány za efektivní prostředek zábrany transferu technologií. To platí též pro pobídkové struktury, které jsou překážkami, v průměru „omezeného“ až „mírného“ rozsahu.

Hlavní problémové oblasti naopak mají, podle respondentů, vztah k průmyslu – např. nalezení vhodných partnerů v průmyslu, nerealistická očekávání od průmyslu, a nedostatečná poptávka na straně průmyslu. Zejména výzkumníci z ČAV si stěžovali na potíže při nacházení vhodných výzkumných partnerů (průměrná úroveň souhlasu 4.1). Zajímavé je, že dotázaní vedoucí pracovníci v průměru považovali zmíněné bariéry za trochu méně relevantní, přestože v globále se s výzkumníky shodovali.

²⁵ Software je obvykle objektem copyrightových omezení. Tudíž IPR hraje v tomto oboru důležitou roli, byť patenty jsou méně relevantní. Avšak je zde šedá zóna, a to v případech, kdy je software součástí hardware (a tudíž splňuje kritéria „technicity“) a tudíž může být patentovatelný. Tyto tzv. „softwarové patenty“ jsou předmětem častých sporů, zejména co se týká USA, kde jsou kritéria pro takové softwarové patenty méně přísná než v Evropě.

Tyto údaje jsou, na jedné straně, v souladu s jiným nedávným průzkumem věnovaným transferu technologií. Ve studii provedené Csankem a kol.²⁶ byla prodiskutována otázka nízké poptávky od průmyslu v souvislosti s vědecko-technickým transferem technologií v Jihomoravském kraji. Jedním z hlavních výsledků bylo zjištění, že poptávka pro transferu technologií z velké části přicházela z poboček velkých nadnárodních firem, ovšem tyto firmy se zpravidla zajímaly pouze o určité služby, nikoli o výzkum a vývoj ve větším rozsahu. V takovémto prostředí, s nízkými absorpčními kapacitami průmyslu, může být opravdu těžké najít vhodného partnera pro komercializaci. Přitom spolupráce výzkumu s průmyslem je jedním z klíčových faktorů úspěchu:

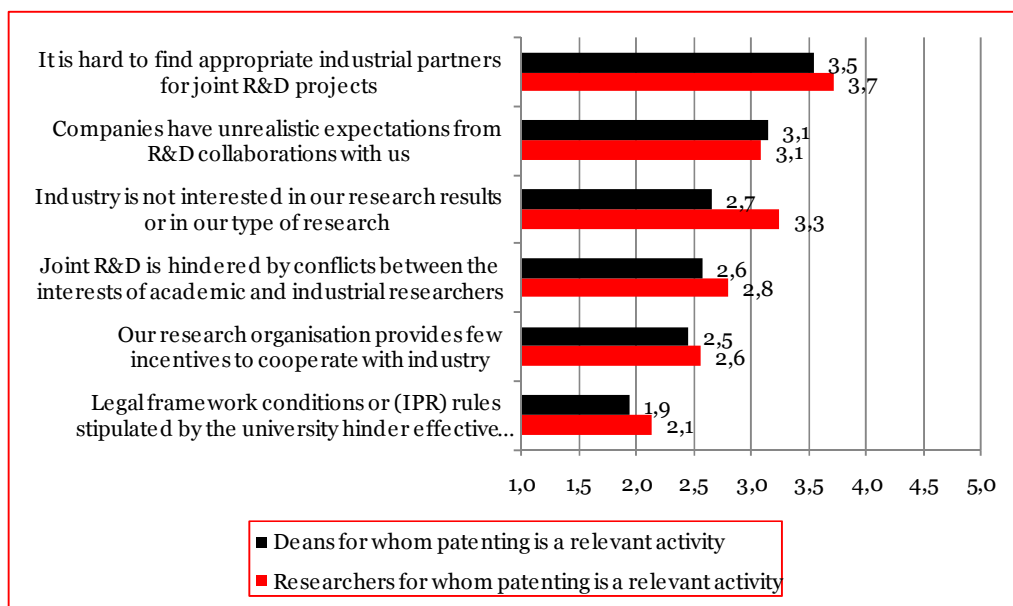
„Jedním z klíčových faktorů pro úspěch transferů technologií a institucionálního uspořádání je fungující výzkumná síť...výzkumníci jsou ti, kteří musí navštěvovat příslušné konference a veletrhy, také s cílem přilákat průmyslové partnery, protože oni nejlépe znají (nebo by měli znát) své obory a potenciální uživatele výzkumu... to vyžaduje speciální školení v oblasti IPR, neboť výzkumníci musí zajistit, že zájemcům bude prozrazen dostatek informací, ale zase jich nebude příliš, aby bylo zachováno tajemství a/nebo možnost pozdějšího patentování...“ (dotázaný expert)

Při chybějící absorpční kapacitě průmyslu toho výzkumníci pro úspěšnou spolupráci nemohou příliš udělat. To vyvolává otázku, jsou-li zdroje (čas) na straně výzkumníků dostatečné – bez negativních důsledků na vlastní výzkum a výuku – aby mohla být adekvátně využívána spolupráce s firmami. Na druhé straně jsme též slyšeli od expertů „... že mnoho výzkumníků raději zůstává ve „slonovinové věži“ svého výzkumného prostředí a nikdy nebudou ochotni z ní vyjít a hledat odpovídající partnery pro aplikaci výsledků svého výzkumu a vývoje.“ (dotázaný expert)

---

²⁶ Csank, P., Final Report – Field research of public R&D teams in the South Moravian Region, 2010

Obr. 15 Úroveň shody s výpověďmi týkajícími se transferu technologií a výzkumníky, pro něž je patentování relevantní činností

Aritmetické vyjádření na škále od 1 = nesouhlasím po 5 = souhlasím do velké míry.

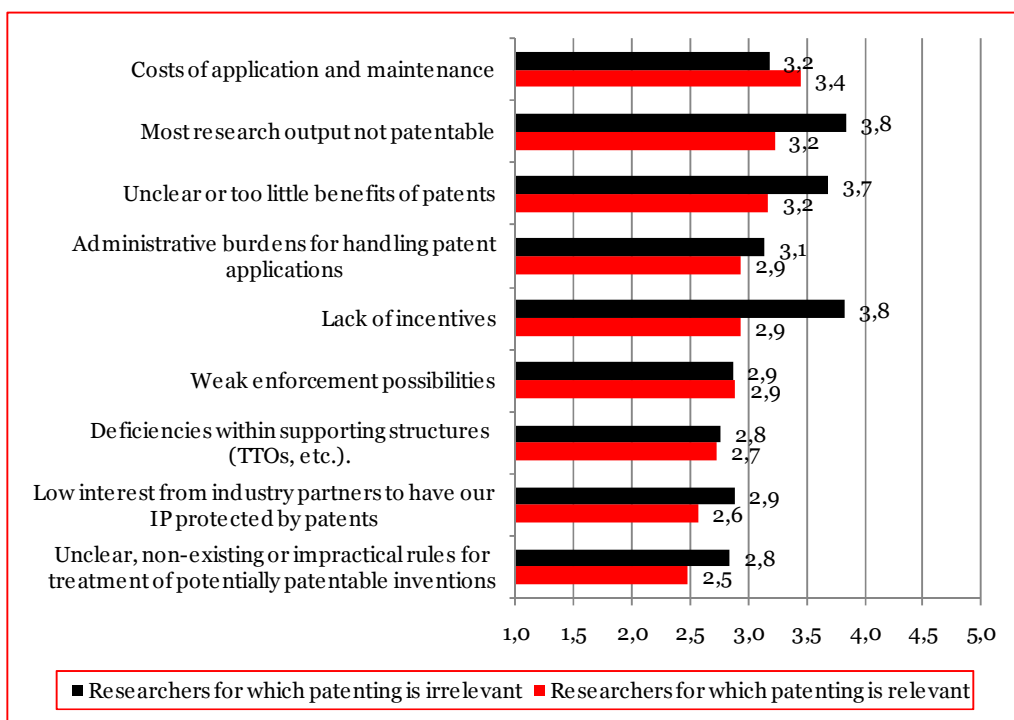
Zdroj: výzkum mezi výzkumníky a děkany, n (výzkumníci) = 485, n (děkani) = 34.

V globále tyto výsledky naznačují, že IPR může být druhotnou záležitostí pro komercializaci výsledků výzkumu a vývoje v České republice. Sekundární v tom smyslu, že na diskusi o záležitostech IPR vůbec nemusí dojít: proces transferu technologie se může zastavit dřív, než je na stole otázka IPR.

Při detailnějším postupu jsme se podívali na překážky patentování. Výsledky jsou prezentovány v Obr.u 16. Příslušné kategorie odpovědi/překážky musely být ohodnoceny na pětistupňové škále od 1 = „žádná důležitost“ po „6 = velká důležitost“. Jak se dalo očekávat, většina výzkumníků, pro něž patentování není relevantní aktivitou v rámci jejich výzkumné skupiny, viděli výstup „většina výzkumných výstupů není patentovatelná“ (průměrné hodnocení 3.8), nedostatek pobídek (3.8) a nejasný nebo příliš malý užitek z patentů (3.7) jako nejvýznamnější překážky. To v průměru odpovídá překážkám „vysoké důležitosti“ na naší pětistupňové škále.

Mezi výzkumníky, pro něž je patentování relevantní záležitostí, byly nejčastěji zmiňovanou překážkou náklady (průměrné hodnocení 3.4), za nimiž následovala nepatentovatelnost většiny výsledků výzkumu a nejasný nebo malý užitek z patentů (v obou případech 3.2). Celkový výsledek je, že většina překážek má „mírnou“ důležitost: zejména administrativní břemena, nedostatek pobídek, slabé možnosti vymahatelnosti (každá hodnocena v průměru 2.9). Nebyla jasně formulována nespokojenost s podpůrnými strukturami, jako je kanceláře transferu technologií (průměrné hodnocení: 2.7). Ještě méně lze za překážku považovat tlak průmyslu (tedy aby průmysl byl proti tomu, aby si výzkumné organizace patentovaly výsledky výzkumu a vývoje), alespoň dle výzkumníků. Na posledním místě jsou předpisy, které ve výzkumných organizacích upravují zacházení potenciálně patentovatelnými vynálezy.

Obr. 16 Překážky pro vyšší používání patentů, jak jsou viděny výzkumníky, podle relevance patentové aktivity

Zdroj: průzkum mezi výzkumníky, n (skupiny, pro něž je patentování relevantní) = 207, n (skupiny, pro něž patentování není relevantní) = 91.

Rozložení podle typu výzkumných organizací též limitovalo ty, pro něž je patentování relevantní – ukázalo se, že univerzitní výzkumníci hodnotí překážky jako o něco vážnější než jejich protějšky z ČAV a dalších výzkumných organizací. V případě ČAV jsou to zejména předpisy týkající se zacházení s potenciálně patentovatelnými vynálezy, který je vnímán jako podstatně menší překážka než u výzkumných pracovníků (průměrné hodnocení 2.1 oproti 2.9 od výzkumných pracovníků). ČAV také hodnotila podpůrné struktury lépe než jejich univerzitní protějšky (2.6 jako průměrné hodnocení coby překážky proti 2.9 od univerzit), měli méně problémů s partnery z průmyslu (2.3 v. 2.9) a administrativními překážkami patentování (2.7 vs. 3.2).

2.3.4 Hodnocení expertů a závěry

Stejně jako v případě odpovědí z průmyslu byly výsledky průzkumu u výzkumníků a děkanů dány do kvalitativního kontextu zjištění IP expertů. Stejně jako v případě průmyslu představují nízké povědomí o IPR v akademické sféře a slabý systém pobídek pro oslovené experty větší překážky, než by naznačovaly výsledky průzkumu.

Po zhodnocení všech výsledků (statistiky IPR podání, průzkumy, rozhovory) vystávají tyto hlavní překážky pro vyšší aktivity ohledně patentování a IPR:

- *Systém pobídek a preference publikování koresponduje s nízkým povědomím:* Výzkumné instituce dávají přednost prezentování výsledků svého výzkumu publikováním v prestižních časopisech před patentováním. Je to rychlejší a nenese to s sebou žádná finanční či administrativní břemena. Publikace jsou uznávané vědeckou obcí a více přispívají k rozvoji osobní vědecké kariéry. To koresponduje s nízkým povědomím o IPR mezi výzkumníky.

- *Nízká úroveň pobídek k patentování a dalším IPR vyplývajícím z formálního uspořádání:* Formální pobídkové struktury platné v České republice představují, navzdory úsilí o prosazení IPR, překážku, neboť jsou orientované na výstup, nikoli na hodnotu a nepobízí výzkumníky a výzkumné organizace dostatečně k „vydělávání peněz“.
- *Nezájem o univerzity a ČAS na exekutivní úrovni:* Na exekutivní úrovni je nedostatek zájmu o investování do IPR. To dle oslovených expertů je na jedné straně výsledkem nízkého povědomí a znalostí. Ale také to může být záležitost spojená s načasováním: „*Akademičtí funkcionáři nemají zájem. Jsou voleni na čtyřleté období. Potřebují rychlý úspěch. Patentování je dlouhý proces s nejistým výsledkem – časový rámec mu prostě nepřidá*“ To může být překážkou zejména pro české patenty, která vyžadují využití patentu. Nízký zájem na exekutivní úrovni také trochu stlačuje pobídky expertům k investování do IPR.
- *Nízká poptávka a absorpční kapacita průmyslu:* Poptávka firem po spolupráci je nízká. Výsledkem je, že výzkumníci nejsou konfrontováni s potřebami průmyslu, což přispívá k malé zkušenosti a know-how s průmyslovou upotřebitelností.
- *Výkonnost kanceláří transferu technologií:* Výkonnost kanceláří transferu technologií (TTO) se jeví jako zlepšující se. Této záležitosti se budeme věnovat v sekci 3.4.

3. Institucionální nastavení v oblasti IPR

3.1 Legislativní rámec

Ptali jsme se dotazovaných expertů na stav IPR legislativy v České republice a na to, je-li třeba ukázat na některé konkrétní slabiny. Celkové hodnocení vyznělo tak, že v legislativním systému nejsou věci, o kterých je třeba mluvit, nebo alespoň žádné, které by si v našich rozhovorech zasloužily pozornost.

Zejména vyvstaly následující body:

- Česká republika je signatářem všech relevantních mezinárodních dohod týkajících se IPR, které definují minimální standard zacházení a vymahatelnosti IPR. Tyto dohody zahrnují zejména Dohodu o obchodních aspektech práv k intelektuálnímu vlastnictví (TRIPS) spravovanou Světovou obchodní organizací (WTO), Evropskou patentovou konvenci (EPC, od července 2002) a různé smlouvy spravované Světovou organizací intelektuálního vlastnictví (WIPO). Jejímž členem Česká republika také je.
- Česká národní legislativa týkající se IPR je prý plně v souladu s mezinárodními závazky a „moderními“ standardy. Pozoruhodnou zvláštností je fakt, že Česká republika je mezi zeměmi, které poskytují ochranu užitkovému modelu. Maximální lhůta ochrany užitného vzoru v České republice je 10 let. Pozoruhodné je také krátké trvání členství České republiky v některých smlouvách, zejména EPC.
- Následující Obr. vypočítává všechny hlavní české právní předpisy týkající se IPR. Anglické překlady většiny těchto textů jsou k dispozici na webové stránce Úřadu průmyslového vlastnictví ČR.

Obr. 17 Hlavní body legislativy týkající se IPR v České republice v lednu 2011

Č.	Legislativa (zákony)
1	Zákon č. 14/1993 Sb. o opatřeních týkajících se průmyslového vlastnictví
2	Zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách, platný od 1. dubna 2004
3	Zákon č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv na průmyslové vlastnictví
4	Zákon č. 452/2001 Sb. o ochraně označení původu a geografických označení a o dodatku k zákonu na ochranu spotřebitele
5	Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech a racionalizačních návrzích
6	Zákon č. 206/2000, ochraně biotechnologických vynálezů a dodatek k Zákonu č. 132/1989 Sb. o ochranné práva na nové rostlinné a živočišné variace, ve znění zákona č. 93/1996 Sb.
7	Zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech ve znění pozdějších dodatků
8	Zákon č. 207/2000, o ochraně průmyslových designů a dodatek k zákonu č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových designech a racionalizačních návrzích ve znění pozdějších dodatků
9	Zákon č. 529/1991 Sb. o ochraně topografie polovodičových výrobků
10	Zákon č. 474/2004 Sb. upravující Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových designů a upravující Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových designech a inovačních návrzích ve znění pozdějších dodatků
11	Zákon č. 375/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
12	Zákon č. 378/2007 o farmaceutikách a o dodatku k některým souvisejícím zákonům (Zákon o farmaceutikách)

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví ČR

Kromě našich rozhovorů a podobných rozhovorů vedených Evropskou komisí před vstupem ČR do Evropské unie je ještě jeden ukazatel, který lze použít pro posouzení kompaktnosti české legislativy s mezinárodními standardy: „Speciál 301“, zpráva zástupce americké obchodní kanceláře (USTR), je zprávou poskytující černý list zemí, které mají, podle amerických úřadů, slabiny v oblasti vymahatelnosti IPR a příslušné legislativě. Lze diskutovat o tom, je-li americký názor tím správným ukazatelem toho, jak mají záležitosti v IPR legislativě vypadat, avšak lze ho brát jako určité východisko pro sporné otázky v legálním rámci IPR, jak co se týká tvorby, tak implementace.

Ve vydání zprávy „Speciál 301“ za rok 2009 byla Česká republika založena na seznam sledovaných (Jsou dva takové seznamy: prioritní seznam a „méně kritický“ normální seznam). Americké úřady byly zejména znepokojeny „... významným množstvím pirátského a padělaného zboží na trzích v blízkosti českých hranic s Německem a Rakouskem, zejména proto, že některá z těchto trhů se nacházejí na státem vlastněných pozemcích.“²⁷ Přijetím IPR akčního plánu na poli vymáhání uzákoněním vyšších trestů za trestné činy související s IPR počátkem roku 2010 byla Česká

²⁷ Kancelář obchodního zástupce USA, 20009 Special 301 Report, 30. dubna 2009

republika ze seznamu sledovaných ve zprávě „Speciál 301“ za rok 2010 vyjmuta. Pro srovnání: ve zprávě za rok 2010 je na prioritním seznamu sledovaných Kanada, na standardním seznamu pak Finsko, Řecko a Itálie.

Není bez zajímavosti si povšimnout, jak se někteří z dotazovaných staví k roli právního systému. Podle mnohých z nich nejde v první řadě o právní systém, ale o jeho výklad různými institucemi:

„Většina zemí, dokonce i těch méně vyvinutých, má zavedenu rozvinutou IPR legislativu. Rozdíl je ve dvou věcech: Zaprvé objem zdrojů. Který mají k dispozici instituce zabývající se IPR. To určuje rozsah poskytované podpory, kvalitu prováděných zkoušek, a míru, do které je vymáhání úspěšné. Za druhé je to přijetí systému klíčovými skupinami uživatelů a institucemi.... Má potřebné široce rozšířené povědomí o IPR.... zvenčí je viditelná součinnost různých institucí v záležitostech týkajících se IPR, spolehlivost a pružnost systému... v méně vyvinutých systémech zabere získání rozhodnutí o IPR hodně času, know-how o IPR je soustředěno v rukou několika lidí a jestliže tito lidé odejdou ze své instituce, know-how odejde s nimi.“ (dotázaný expert)

3.2 Instituce a poskytovatelé IPR služeb v zemi

3.2.1 Přehled

V této sekci popíšeme instituce a podpůrné struktury působící v České republice v oblasti IPR, jejichž cílem je – přímo či nepřímo – podporovat podniky (zejména malé a střední podniky) a další zájemce v kvalifikovaném užívání IPR. Volíme institucionální přístup a rozlišujeme mezi soukromě a (alespoň částečně) veřejně financovanými službami a poskytovateli. Díváme se pouze na služby dostupné na celostátní nebo krajské úrovni – služby, které jsou dostupné celoevropsky (zejména prostřednictvím IPR Helpdesk u Evropské komise, Evropské sítě podnikání (EEN) s jejich nabídkami ohledně propojovacích akcí a databází transferů nebo nabídky EPO), nejsou popsány.

3.2.2 Veřejné instituce a jejich nabídka služeb

Identifikovali jsme následující veřejně financované poskytovatele:²⁸

- Úřad průmyslového vlastnictví ČR (IPO CR)
- Systém patentových knihoven
- CzechInvest
- Jihomoravské centrum inovací

Úřad průmyslového vlastnictví ČR

Hlavní a ústředně financovanou podpůrnou strukturou v zemi je Úřad průmyslového vlastnictví ČR (IPO CR), který má sídlo v Praze. Ten má zodpovědnosti národního patentového úřadu, jeho primárními úkoly jsou zacházení s průmyslovým vlastnictvím, tj. přezkušování a garantování patentových přihlášek, registrace užitečných vzorů, zacházení s průmyslovými designy, ochrannými známkami a zeměpisnými označeními. Navíc je IPO aktivní také v mezinárodních jednáních v záležitostech IPR a také je aktivní ve tvorbě IPR strategií.

---

²⁸ Brali jsme v úvahu pouze ty instituce, pro které není IPR naprosto okrajovou činností.

Zajímavý je v tomto kontextu rozsah služeb, který přesahuje tradiční proces přezkušování a udělování, obvyklý pro patentové kanceláře a poskytuje přímou podporu v jednání ohledně IP záležitostí. Tyto „služby s přidanou hodnotou“ lze rozčlenit do následujících kategorií:

- Výzkumné služby
- Vzdělávací a publikační aktivity

Výzkumnými službami je myšlena skupina služeb, které poskytují podporu při výzkumu IPR, což jsou zejména databáze patentů.

Obr. 18 popisuje výzkumné služby poskytované IPO CR. Vyhledání rodin patentů a vyhledání právního stavu dokumentu jsou zpoplatněny fixními cenami (500 Kč a 200 Kč). Další vyhledávání jsou založena na přístupu do mezinárodních databází a za ně jsou účtovány proměnné ceny: cena za minutu spojení s databází (30 Kč), cena za hodinu práce zaměstnanců IPO ČR (400 Kč) a cena za přístup do příslušné databáze. Hledání ochranných známek a užitných vzorů má své vlastní cenové schéma. Proces hledání trvá jeden až čtyři týdny, podle stupně obtížnosti. Některé služby si však také za příplatek lze objednat „expres“.

Obr. 18 Výzkumné služby nabízené českým Úřadem průmyslového vlastnictví

Číslo	Služba	Popis
Fyzická zařízení		
1	Čítárny	IPO CR má čítárnu, kde si zájemce může půjčit a prolistovat dokumenty a specifikace patentů. Její fungování je podobné normální knihovně.
Služby poskytované zaměstnanci IPO CR na žádost zákazníků		
2	Vyhledání legálního stavu dokumentu	Vyhledávání pro zjištění, zda je dokument dosud platný, nebo jeho platnost již skončila.
3	Vyhledávání rodin patentů	Vyhledávání s cílem najít patentové specifikace týkající se stejného vynálezu, uchazeč a autor v různých zemích.
4	Vyhledávání jmen	Vyhledávání dokumentů konkrétního autora nebo uchazeče/majitele průmyslových práv.
5	Vyhledávání modernosti	Vyhledávání „předchozího stavu“ ve specifické oblasti zájmu (např. Vyhledávání toho, co je již patentováno nebo veřejně a známo a tak vytváří nepatentovatelný stav)
6	Vyhledávání textových, číselných a kombinovaných obchodních značek	Prohledávání mezinárodních databází obchodních značek
7	Vyhledávání vnějšího vzhledu výrobku	Prohledávání databází průmyslových designů
8	Kopírování	Tato služba odkazuje na možnost získat kopie patentových specifikací (na základě písemné objednávky)
9	Monitorování stavu ve vybraných oblastech technologie	Tato služba poskytuje možnost pravidelně monitorovat nové patentové aktivity ze zvolené oblasti (definované uživatelem) a nechat výsledky posílat zákazníkovi.

Zdroj: IPO CR, *Informační a vzdělávací aktivity Úřadu průmyslového vlastnictví*, 11/2005 a IPO CR, *Služby pro veřejnost v oblasti průmyslového vlastnictví*

Co se týče vzdělávacích aktivit, IPO CR založil Školící institut průmyslového vlastnictví, který je vzdělávací a publikační organizací. Jeho nejvýraznější aktivitou je nabídka dvouletého studijního programu (se dvěma hodinami jednou měsíčně). Tento kurs je zakončen napsáním závěrečné práce a ústní zkouškou. Absolventi se nestanou patentovými advokáty, ale získané body jim pomohou ke zkoušce patentového zástupce. Předpokládané uplatnění absolventi naleznou v patentových odděleních nebo kancelářích patentových právníků. Kromě tohoto kursu jsou v nabídce i školení menšího rozsahu a postgraduální semináře.

IPO CR se také angažuje v aktivitách směřujících ke zvyšování povědomí o IPR a publikuje množství informačních brožur a letáků o záležitostech IPR. Dále IPO CR vydává časopis Průmyslové vlastnictví a účastní se výstav a veletrhů.

IPO CR také zavedl, zatím s částečným úspěchem, „IP Prédiagnosis scheme” vyvinuté Francouzským patentovým úřadem. Česká „IPDiagnosis” má za cíl poskytnout bezplatné hodnocení stavu (první IP audit) pro zájemce z řad malých a středních podniků.

Kromě IPO CR je významnou podpůrnou strukturou síť **patentních knihoven**. Patentní knihovny existují po celé Evropě a patří mezi nejstarší podpůrné struktury v oblasti IPR (v Německu sahá jejich původ až do konce 19. století). Jejich tradiční oblastí působnosti je poskytování čítáren pro patentové dokumenty na regionální úrovni. Smyslem je, aby zájemci nemuseli navštěvovat ústřední patentové kanceláře kvůli dotazům. V době elektronického přístupu k databázím prostřednictvím internetu prochází tato funkce stále větší zkouškou, a tudíž vzniká i tlak na tyto centra a knihovny, aby poskytovaly „přidanou hodnotu“.

Obr. 19 uvádí přehled příslušných patentových knihoven v České republice

Obr. 19 Patentové knihovny v České republice

Číslo	Umístění	
1	Brno	PATKNIH CENTRUM BRNO v Moravské knihovně
2	Hradec Králové	PATKNIH CENTRUM HRADEC KRÁLOVÉ ARID o.s.
3	Hradec Králové	PATKNIH CENTRUM HRADEC KRÁLOVÉ ve Vědecké knihovně Hradec Králové
4	Olomouc	PATKNIH CENTRUM OLOMOUC ve Vědecké knihovně Olomouc
5	Ostrava	PATKNIH CENTRUM OSTRAVA v Moravskoslezské vědecké knihovně
6	Pardubice	PATKNIH CENTRUM PARDUBICE v Krajské obchodní komoře
7	Plzeň	PATKNIH CENTRUM PLZEŇ ve Vzdělávací a vědecké knihovně Plzeňského kraje
8	Prague	PATKNIH CENTRUM PRAHA I.P. EURO,s.r.o.
9	Prague	INSTITUT OCHRAN PRŮMYSLVÉHO VLASTNICTVÍ při Metropolitní univerzitě v Praze
10	Ústí nad Labem	PATKNIH CENTRUM ÚSTÍ NAD LABEM v Severočeské vědecké knihovně

Zdroj: EPO

Agentura CzechInvest nabízí finanční pomoc při plnění práv průmyslového vlastnictví. Příslušný program vychází ze Strukturálních fondů na léta 2007 až 2013. Zejména při realizaci operačního programu podnikání a inovace,

Který spolufinancuje inovační projekty ve výrobních odvětvích a příbuzných službách, které jsou prováděny mimo oblast hlavního města Prahy, mohou uznatelné náklady projektu též pokrýt patentové plnění. Do konce roku 2010 bylo podáno 492 přihlášek k IPR ochraně a 204 titulů již bylo oceněno.

Jihomoravské inovační centrum založilo roku 2006 fond pro patenty a licence, Malé a střední podniky a fyzické osoby mohou obdržet až 400 000 Kč jako půjčku splatnou v pěti letech od přihlášky pro financování. Půjčka může pokrýt až 8% všech nákladů na registraci patentu nebo užitého vzoru. Dále je během tohoto období příjemcům přidělen konzultant, se kterým mohou prodiskutovat otázky týkající se patentování, ale i hledání obchodního partnera pro chráněné technologie či obchodní strategie obecně.

3.2.3 Soukromé instituce

Podpora v oblasti IPR je ve všech zemích primárně poskytována patentovými advokáty/agenty v menší míře právníky. Patentoví advokáti nejsou advokáty ve smyslu ukončeného právního vzdělání. Spíše jsou původní profesí vědci nebo technici a musí absolvovat nástavbové (právní) vzdělání, aby se stali patentovými advokáty.

Je nutno odlišovat evropské a národní (tj. české) patentové advokáty. Ti druzí nemohou zastupovat své klienty v záležitostech EPO, protože národní patentoví agenti smí zastupovat pouze před národními patentovými úřady a soudy. Chtějí-li se stát mezinárodními patentovými advokáty, musí složit příslušné zkoušky. Některé země (např. Švýcarsko, ale také Česká republika) v minulosti nedodržovaly speciální postup pro evropské patentové agenty. V těchto zemích se bylo možné stát evropským patentovým agentem pouhým prohlášením.

Pro poskytnutí přechodné fáze bylo v České republice vytvořeno tzv. „dědečkovské“ pravidlo. Podle něj mohli patentoví agenti, kteří v minulosti směli působit jako evropští patentoví agenti, pokračovat v této činnosti i v budoucnu. Noví evropští patentoví agenti však museli podstoupit školení a zkoušky předepsané EPO.

Podle České komory patentových agentů nyní smí působit 223 registrovaných patentových agentů. 116 z nich jsou zároveň registrovaní evropští patentoví agenti (včetně těch, kteří využívají „dědečkovského“ pravidla).

3.3 Podpůrné služby IPR v dalších zemích

V této sekci se podíváme na tři podpůrné systémy IPR se zaměřením na malé a střední podniky a podporu průmyslu v dalších zemích: Maďarsku (vybráno pro podobnou velikost a průmyslový rozvoj), Rakousko (podobná velikost, ekonomicky rozvinutější) a Švýcarsko (jako kontrast k případu Rakouska).

3.3.1 Maďarsko

V Maďarsku lze stejně jako v České republice za hlavní orgán poskytující a koordinující služby IPR zejména pro malé a střední podniky považovat Maďarský patentový úřad (IPO). Zejména provozuje program VIVACE+, (což znamená 'Action Plan Promoting Industrial Property Competitiveness of Entrepreneurs' = Akční program pro podporu konkurenceschopnosti podnikatelů v oblasti průmyslového vlastnictví), kde jsou malé a střední podniky jedinou cílovou skupinou. Jeho cílem je vybudovat síť a služby, podporovat povědomí (např. konzultacemi) pro malé a střední podniky užitím IP systému. VIVACE+ lze považovat za zastřešující program pro většinu IPR služeb vyvíjených v Maďarsku a zahrnuje mnoho veřejně financovaných maďarských orgánů (např. Národní úřad pro výzkum a technologie), které jsou též aktivní v poskytování IPR podpory malým podnikům. Kromě VIVAVE úřad též poskytuje služby IPR databáze.

Dalšími důležitými poskytovateli služeb jsou:

- Na národní úrovni jsou konzultační a poradenské služby v oblasti IPR primárně nabízeny Federací technický a vědeckých společností (MTESZ), „SEED“ Nadací pro ekonomický rozvoj drobného podnikání, Maďarskou asociací pro inovace neboli inkubátorovým programem „INNOSTART“. Národní úřad pro výzkum a technologie (NKTH) v rámci programu INNOCSEKK PLUSZ poskytuje služby prohledávání databází patentů IPR konzultační služby ve vztahu domácími patentovými podáními a různými typům inovačních projektů.
- Na regionální úrovni byl stejně jako v České republice ustaven systém šesti patentových knihoven, ale s přímým institucionálním napojením na univerzity. Kromě těchto knihoven byly ustaveny menší IPR informační body při regionálních obchodních komorách. Těchto devět bodů nabízí zvyšování povědomí a příslušné služby. Ekvivalentní nabídku též poskytuje šest regionálních agentur pro inovace. Bylo založeno devět univerzitních kanceláří pro transfer technologií, v mnoha případech jako „integrovane nabídky“ s PATKNIH funkcí. Pro všechny služby je VIVAVE nástrojem pro koordinaci činností poskytovatelů služeb.

Závěr

Maďarské portfolio služeb se zdá být velmi obsáhlým dělá dobrý dojem zejména programem VIVACE a hustou sítí regionálních informačních a koordinačních bodů koordinovaných VIVACE.

Nicméně výzvu představuje udržování silné angažovanosti všech partnerů a jsou signály, že existují velké rozdíly v kvalitě služeb poskytovaných v jednotlivých regionech v závislosti na osobě, která službu poskytuje (to navzdory úsilí HPO mít v každém regionálním bodě jistý standard kvality). Nicméně základní služby pro zvyšování povědomí o IPR a informační materiály jsou k dispozici a organizační uspořádání funguje. Kvalita poskytovaných služeb – jakkoli obtížné je ji v rámci této analýzy měřit – dle obecného se mínění zlepšuje, navzdory výše zmíněným rozdílům v kvalitě jednotlivých poskytovatelů.

V současnosti jsou snahy zavést v Maďarsku IP Prédiagnosis scheme. Bez takového schématu – mimo velmi základní opatření pro zvyšování povědomí a poradenství – se zdá systém být dosti zaměřen na patenty. Opatření pro odvětví spojená s copyrightem takřka nejsou vidět. Navzdory tomuto dojmu se podpůrný systém zdá být dobře vyvinutý s fungující celostátní koordinací. Nejpravděpodobnější výzvou je zajištění dostatečného pramene zdrojů pro zajištění trvale dobrého výkonu. Nicméně pramen zdrojů také znamená omezení nových a náročnějších, expertní know-how vyžadujících tudíž nákladnějších služeb.

3.3.2 Rakousko

V Rakousku existuje v oblasti IPR hustá síť nabídek jak na národní tak na regionální úrovni. V porovnání s dalšími zeměmi ale národní patentové úřady hrají menší roli. Hlavní podpůrné programy a služby jsou v nabídce centrální banky AWS. (Austria Wirtschafts Service).

V nabídce jsou zejména následující služby:

- Na národní úrovni oddělení patentování a licencování centrální banky To řídí řadu programů: Program ochrany inovací (IPP) poskytuje granty a rady pro vymáhání IP v zahraničí, zejména v Číně. „Tecma“ je organizací s úkolem pomáhat výzkumným institucím při komercializaci jejich vynálezů, například hledáním partnerů. Až do roku 2010 státem financovaný program ‘uni:invent’ nabízel centrálně řízené portfolio služeb univerzitám, což je jinak typické pro TTO. Financování bylo ukončeno, ale služba je dále k dispozici univerzitám, kteří za ni nyní musí platit.

Kromě aws nabízí řadu služeb a školení národní patentový úřad a to prostřednictvím řady svých produktů s různými podmínkami plateb a doručení.

Aws a národní patentový úřad nedávno přijaly program „discover IP“, rakouskou verzi francouzského programu IP Prédiagnosis.

Jsou také iniciativy s konkrétním zaměřením. Například rakouská Federální průmyslová komora řídí program pro kreativní odvětví se dvěma nabídkami zaměřenými na IPR, přesněji na copyright: depozitář dat pro prokázání dat děl a dále materiál pro zvyšování povědomí.

Pozornosti si zaslouží také skutečnost, že Rakousko zřídilo národní kontaktní bod ve formě člověk, který je zodpovědný za monitorování a implementaci 'IP Code of Practice' Evropské komise. Za tímto účelem NCP zorganizoval sérii seminářů s klíčovými osobami.

- Na regionální úrovni vyčnávají nabídky služeb či větší regionální inovační agentury a obchodní komory. Hlavní nabídkou je organizace veřejně přístupných konzultačních dnů s patentovými advokáty jedenkrát měsíčně v každé spolkové zemi. V rámci této nabídky poskytují patentoví advokáti malým a středním podnikům první konzultaci zdarma. Další služby na regionální úrovni zahrnují vyhledávání informací o patentech, byť ne v každé spolkové zemi. Nicméně tyto služby nejsou uznávány EPO jakožto PATKNIH. Jedinou PATKNIH v Rakousku je samotná národní patentová knihovna. Co se týče transferu technologií, několik regionálních agentur provozuje programy, které by měly pomáhat při hledání výzkumných partnerů pro firmy.

Závěr

Rakouské portfolio IPR služeb patří mezi ty větší v Evropě a zahrnuje pozoruhodné množství služeb jak na národní tak regionální úrovni. Přitom zejména na regionální úrovni se tyto služby zaměřují spíše na patenty poskytováním veřejně přístupných konzultačních dnů a vyhledávání informací o patentech, nejnovější nabídky na regionální úrovni jdou dále. To se týká zejména služby discover.ip, ale také služeb pro kreativní odvětví poskytovaných Rakouskou průmyslovou komorou. Tím, že discover.ip spolupracuje s Rakouským patentovým úřadem, stává se tato služba jednou z mála v Evropě, která ukazuje tento dobrý (ze systémového pohledu) prvek dobré praxe.

Nicméně, mnohé tyto služby jsou tak nové, že musí být teprve ověřeny v praxi, aby bylo možno vyhodnotit jejich efektivitu a výkonnost dle příslušných měřítek. Také je zde otázka zda úsilí o spolupráci a koordinaci (např. mezi patentovým úřadem a aws, ale i dalšími hráči) může být dále vylepšeno a také efektivitu a výkonnost mnohých opatření (zejména na regionální úrovni) je nutno teprve spočítat.

3.3.3 Švýcarsko

Ačkoliv velikostí je Švýcarsko s Rakouskem srovnatelné, jeho přístup k záležitostem IPR je v mnoha ohledech naprosto odlišný. Převažující je snaha udržet státní intervenci do trhů co možná nižší, takřkajíc na absolutním minimu.

Tento přístup se také odráží v úrovni IPR podpory. Klíčovým hráčem je Švýcarský federální institut intelektuálního vlastnictví (IPI). IPI je podobný českému IPO v tom smyslu, že je také přímo podřízen vládě a provádí hlavní portfolio činností spojených s IPR. Oproti českému IPO je také zodpovědný za copyright. Kromě IPO je zde Švýcarská komise pro inovace a technologie CTI, která poskytuje počáteční podporu v oblasti high-tech.

Vynikají následující služby:

- Nabídky IPI podřídily a personalizovaly úvodní školení o vyhledávání patentů na půdě IPI. Takzvané „doprovázené vyhledávání patentu“ trvá asi půl dne. Dále IPI nabízí informační materiály. Jako výsledek nedávného průzkumu byla spuštěna webová stránka pro malé a střední podniky. IPI se též angažuje ve školení Další

služby, například zejména v oblasti vyhledávání informací o patentech, jsou nabízeny za tržní ceny.

- CTI poskytuje podporu IPR prostřednictvím programů zaměřených na high-tech odvětví: „venturelab“ je série seminářů pro nově založené firmy, přičemž některé ze seminářů se také zaměřují na IPR. V rámci druhého programu „CTI star-up“, který pomáhá nově založeným firmám v jejich začátcích a na konci jim poskytuje osvědčení, jsou najímání externí IP experti jako „IP koučové“ a poskytují firmám příslušné poradenství a hodnocení.

Regionální podpůrné struktury fungují zejména jako kontaktní místa pro IP profesionály a federální nabídky. Ve skutečnosti většinu podpory v oblasti IPR poskytuje soukromý sektor (konzultační firmy a patentoví advokáti).

Závěr

Výsledkem je, že zatímco počet podpůrných programů je nízký, Švýcarsko exceluje v nabídce těchto služeb, u kterých považuje za nutné, aby je nabízel stát. Nicméně klíčovou výzvou je, viditelnost a akceptovatelnost švýcarského IPI jako životaschopného poskytovatele služeb v rámci švýcarského inovačního systému.

3.3.4 Obecné hodnocení

Mezinárodní příklady ukázaly zajímavé instance, z nichž se Česká republika může učit: Koordinaci činností klíčových zainteresovaných stran (Maďarsko), spolupráci mezi patentovými úřady a dalšími institucemi v oblasti podpory inovací (Rakousko, discover.IP) nebo zakomponování IP služeb do dalších programů (Švýcarsko).

Navzdory takovýmto příkladům dobré praxe jsou v oblasti IPR problémy viditelné ve všech zemích. Mohou být příklady dobré praxe, které jsou rozptýlené po celé Evropě, ale je obtížné zaznamenat všechny prvky sjednocené v jedné nabídce nebo akademickém uspořádání. Typickými problémy jsou zaměření na patenty (podpora zaměřená na zvýšený výstup v oblasti patentů) nebo izolované jednání patentových úřadů v inovačních systémech.

Níže představujeme přehled prvků dobré praxe v poskytování služeb IPR. Jsou založeny na analýze celé škály IPR podpůrných programů, jsou generické a tudíž použitelné pro vytvoření mnoha různých typů podpůrných programů a služeb.

Obr. 20 Generické prvky dobrého poskytování IPR služeb SME, nevyčerpávající, jak byly uvedeny v předchozích studiích

Číslo	Prvek dobré praxe	Zdůvodnění
1	Kompetence zaměstnanců	IPR je považováno za dosti komplikovanou záležitost. Dobrou radou je zvažovat právní záležitosti, technické záležitosti a záležitosti řízení (ty poslední též s ohledem na odvětví). IPR know-how by v ideálním případě mělo zahrnovat všechny formy ochrany IP. V neposlední řadě, vinou nedostatečné nabídky v terciární sféře je vzácná a tudíž úzkoprofilovým aspektem pro poskytovatele IP služeb.
2	Integrované soubor namísto izolovaných nabídek při odpovídajícím množství zaměstnanců.	Služby, kde je nabízeno několik IP služeb současně, na jedné straně fungují lépe než „osamocené“ nabídky, protože snadněji synergii expertíz (prostřednictvím komisí expertů) V této záležitosti je též nutno zmínit otázku kritické masy. Integrovaná služba může tohoto efektu též dosáhnout snadněji, např. prostřednictvím množství zaměstnanců s různými dovednostmi, tvořících „integrovanou“ expertní komisi.

Číslo	Prvek dobré praxe	Zdůvodnění
3	Upřednostňování celostátních nabídek.	Celostátní nabídky jsou obvykle upřednostňovány zejména proto, že jejich služby jdou více do hloubky, neboť centrálně je lehčí získat cennou expertízu a tudíž i kritickou masu expertíz pro integrované balení. Národní nabídku lze také koncipovat tak, aby zabránila rozdrobení IP podpory.
4	Regionální nabídky na bázi IP služeb a značení.	Regionální nabídky jsou užitečné tím, že jsou dostupné i IP „začátečnickům“ z řad malých a středních podniků, neboť poskytují úvodní konzultace a mohou odkázat na externí experty /např. ty z centrálního orgánu, kteří se spojili za účelem hloubkové expertízy nebo IP profesionály ze soukromého sektoru, tudíž jsou dobrou nástavbou služeb národních. Nicméně pokročilejší malé a střední podniky jsou ochotny cestovat na velké vzdálenosti, aby získaly informace, které potřebují, což omezuje nutnost mít na regionální úrovni kompletní podpůrné služby,
5	Využití plného spektra IP nástrojů	Zdá se, že většina služeb v Evropě je zaměřena na patenty. Na důležitou mezihru mezi patentem a dalšími formami IP ochrany často nedochází, což má za důsledek, že 1) v několika (snad jen málo) případech dostaly malé a střední podniky špatnou radu, když si šly pro patent a 2) ostatní formy IPR ochrany, zejména neformální strategie, nejsou vůbec řešeny. Proto je zde potřeba služeb (nebo jejich systémů), které pokryjí plné spektrum IP nástrojů.
6	Viditelnost	Pro dosažení přiměřené báze zákazníků musí o každé službě vědět malé a střední podniky. To se jeví jako problém zejména u patentových úřadů, které jsou coby poskytovatelé služeb pro malé a střední podniky v inovačním systému relativními nováčky a obvykle nejsou prvními institucemi, k nimž by se firmy obracely o radu v obchodních záležitostech. Přiměřeným řešením je spolupráce s institucemi blízkými kýžené bázi zákazníků (též viz. další bod).
7	Součinnost a spolupráce mezi patentovými úřady a rozvojovými/inovačními agenturami	i)relativně špatná viditelnost, ii) skutečnost, že většina IPR služeb je nabízena národními patentovými úřady, stejně jako iii)potřeba, aby řízení IP bylo integrální součástí řízení inovací si říkají o tento prvek dobré praxe. Spolupráce mezi patentovými a agenturami umožňuje poskytování služeb alespoň na pohled z více zdrojů, vzájemně nezávislých. Spolupráce též umožní vznik vzájemné synergie mezi zkušenostmi agentur a úřadů. Může také vyléčit problém viditelnosti patentových úřadů tím, že jim umožní přístup do zákaznických databází agentur.
8	Jasná demarkační linie a spolupráce uvnitř soukromého sektoru.	Protože současné myšlení dovoluje státní intervenci pouze v případech selhání trhu, je nutno dávat pozor, aby nedošlo k přesycení soukromými poskytovateli, jako jsou patentoví advokáti nebo firmy, poskytující vyhledávání patentů. Zkušenost některých služeb ukazuje, že konzultace se soukromým sektorem během zavádění a uplatňování opatření může toto nebezpečí snížit a nakonec může vést k „vítězství“ obou stran.
9	Vysoká efektivita přístupu 1:1	Protože IPR je velmi specifickou oblastí, která zahrnuje řadu firemních specifíků, aspekty 1:1 konzultací jsou obvykle velmi efektivní. To by však nemělo vést k interpretaci, že služby, které schéma 1:1 nedodržují, jsou nadbytečné nebo neefektivní. (tj. obrácené tvrzení nemusí být nezbytně pravdivé). Právě naopak, jednotlivé nástroje a služby mohou být využity v 1:1 konzultacích, aby efektivněji poskytly servisní aspekt.
10	Kultura hodnocení	Mnohé z analyzovaných podpůrných služeb nebyly v minulosti předmětem monitoringu a/nebo hodnocení. To má negativní důsledky jak v oblasti odpovědnosti vůči orgánům poskytujícím finance, tak co se týče znalosti specifických potřeb zákaznické báze.

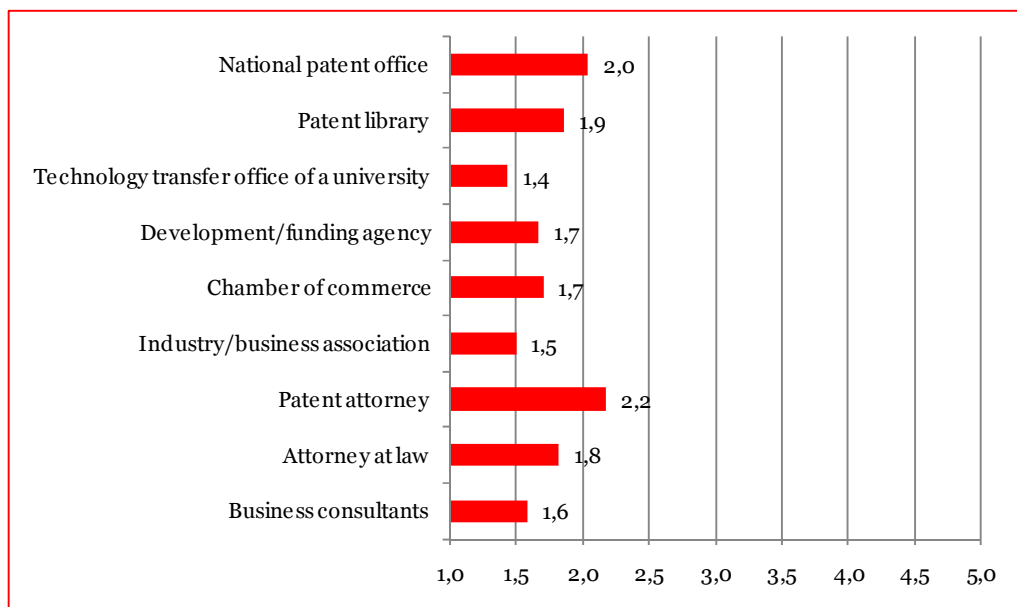
Zdroje : Radauer, A., *IPR for SEE - Analysis and development of IPR support services in South Eastern Europe*, 2010.

3.4 Vyhodnocení úrovně podpory poskytované klíčovými hráči českého inovačního systému

V této kapitole hodnotíme úroveň užití různých typů poskytovatelů IPR služeb v České republice ze strany průmyslu a v menší míře i ze strany univerzit a výzkumných organizací.

Abychom dokázali vyhodnotit různé typy poskytovatelů IPR služeb v České republice, ptali jsme se na použití těchto poskytovatelů při řešení obchodních otázek ze strany firem. To jsme zakreslili na pětistupňovou škálu od 1 = „nikdy“ po 5 = „vždy“. Celkové výsledky jsou zobrazeny v Obr. 21. Zjistili jsme, že celková frekvence užívání externí podpory je dosti nízká. Relativně nejvyšší je užívání služeb patentových advokátů (průměrná frekvence 2.2, což na škále odpovídá hodnocení „zřídka“ a národního patentového úřadu (průměrná frekvence 2.0). Zajímavé – vzhledem k nízkému hodnocení tohoto typu poskytovatele (viz. níže) – je, že na třetím místě jsou patentové knihovny. Obrázek naznačuje, že mnoho typů poskytovatelů (například kanceláře transferů technologií na univerzitách nebo, což je důležitější, výrobní/obchodní asociace) nejsou kontaktovány téměř nikdy. To může vypovídat o tom, že otázky IPR se neřeší buď vůbec nebo bez externí podpory.

Obr. 21 Frekvence využití různých poskytovatelů služeb pro problémy IPR, dle odvětví

*) aritmetická vyjádření na škále od 1 = „nikdy“ do 5 = „vždy“

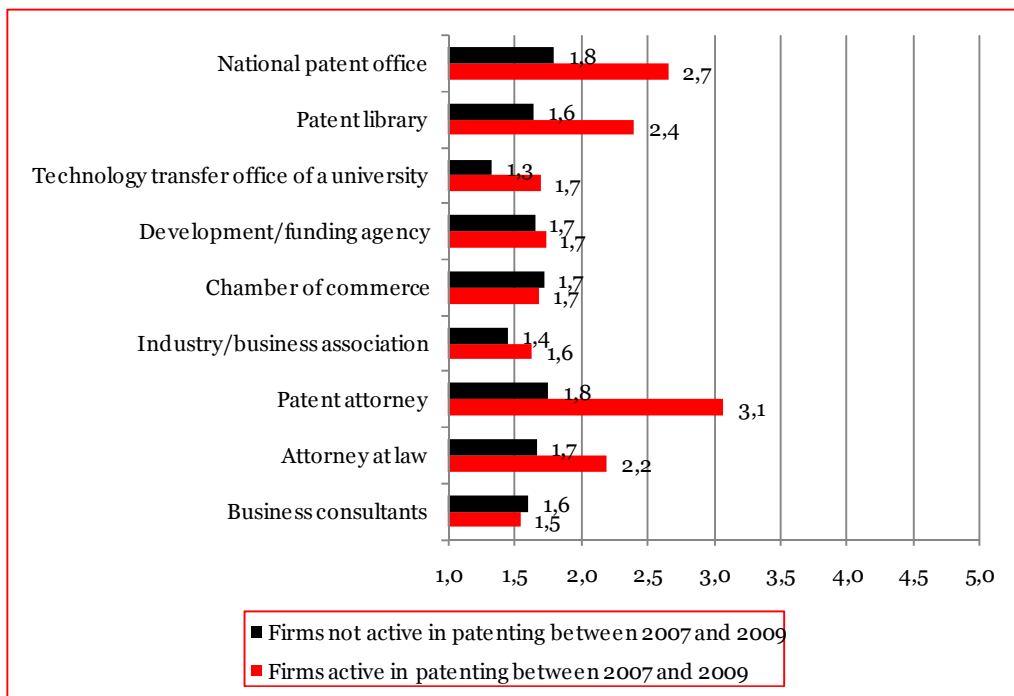
Zdroj: průmyslový výzkum, n = 87

Rozložení Obr.u 21 na patentové a nepatentové firmy jasně ukazuje, že požadavky na externí podporu v záležitostech IPR primárně pocházejí od patentových firem. Zatímco ve skupině patentových firem užití patentových advokátů (průměrná frekvence 3.1 neboli „někdy“ dle hodnocení na naší škále), patentových úřadů (2.7), patentových knihoven (2.4) a právníků (2.2) roste, frekvence užití v doplňkové skupině firem vždy zůstává v průměru pod 2.0 (hodnota 2 byla na škále označena jako „zřídka“ užívané).

To naznačuje, že externí podpora může být primárně vyhledávána v záležitostech patentování.²⁹

Podobný obraz dostaneme, je-li Obr. interpretován podle strategií. Firmy s IPR strategií hledají podporu u externích poskytovatelů častěji – primárně opět u patentových advokátů, národního patentového úřadu a patentových knihoven – než firmy bez strategie.

Obr. 22 Frekvence využití různých poskytovatelů služeb pro problémy IPR, dle patentových a nepatentových firem

*) aritmetická vyjádření na škále od 1 = „nikdy“ do 5 = „vždy“

Zdroj: průmyslový výzkum, n (patentové firmy) = 26, n (nepatentové firmy) = 61

Srovnání s jinými zeměmi (v tomto případě s Německem, pro které jsou k dispozici srovnatelné kvantitativní údaje³⁰) ukazuje, že základní principy užití jsou shodné, neboť nejdůležitějším poskytovatelem jsou patentoví advokáti. Nicméně celková frekvence užití je v České republice výrazně nižší. Kvalitativní srovnání s východoevropskými zeměmi (Maďarsko, Rumunsko)³¹ odhaluje, že stejně jako v těchto zemích jsou nejdůležitějšími veřejně financovanými poskytovateli patentové úřady a síť patentových knihoven

²⁹ Struktura firem, které se intenzivně věnují výzkumu a vývoji, může způsobit zkreslení, jsou-li výsledky extrapolovány na český průmysl jako celek, pokud nejsou do velké míry zahrnuty low-tech firmy s malou aktivitou v oblasti výzkumu a vývoje, pro které nejsou určité IPR nástroje (např. obchodní značky) důležité.

³⁰ Blind, K., Cuntz, A., Köhler, F., Radauer, A., *Die volkswirtschaftliche Bedeutung geistigen Eigentums und seine Bedeutung für den Mittelstand* („The economic significance of IP and its importance for SMEs“), Berlin, 2009

³¹ Radauer, Alfred, *IPR for SEE – Analysis and development of IPR support services for SMEs in South Eastern Europe*, Studijní zpráva pro Workpackage 3 of the IPR for SEE project, Vienna, 2010

Bez ohledu na relativně vysokou důležitost patentových úřadů a patentových knihoven (v porovnání s financováním inovačních technologických/inovačních agentur nebo komor a obchodních asociací) je nutné si uvědomit, že celkově je volba veřejně financovaných služeb v absolutních číslech nízká. To je také v souladu s našimi kvalitativními zjištěními:

- Dotazovaní partneři hovořili o obtížích, které má národní patentový úřad s tím, aby přiměl širší okruh firem k návštěvě seminářů a kursů. A to navzdory dobře psaným informačním a povědomí zvyšujícím materiálům, spolupráci s EPO a pozitivnímu názoru expertů na vyvíjené úsilí. Například zájem o českou verzi podpůrného programu IP Prédiagnosis (v České republice nazvaného IPDiagnosis) – službu vyvinutou ve Francii a díky svému úspěchu a různým příkladům dobré praxe exportovanou do dalších zemí – byl hodnocen jako „nevýrazný“. Někteří dotazovaní experti to připisovali velmi nízkému povědomí, které firmy v České republice o záležitostech IPR mají.
- Navíc byla mezi oslovenými experty výrazná shoda v tom, že český patentový úřad vytvořil služby srovnatelné se západoevropskými zeměmi a velkou odbornost v oblasti IPR, čeští hráči o tyto služby takřka nemají zájem. To platí nejen pro firmy, ale, což je možná vážnější, pro různé typy institucionálních hráčů na poli české inovace: ministerstva, univerzity, obchodní asociace, obchodní komory a další typy hráčů. Převládajícím názorem bylo, že jejich povědomí o záležitostech IPR je velmi nízké. Naše rozhovory naznačily, že pouze velmi malé jádro expertů má povědomí o záležitostech IPR. Mimo toto jádro povědomí prudce klesá – situace, kterou jsme v zemích jako Rakousko nebo Švýcarsko nezažnamenali, alespoň ne ve stejném rozsahu.
- V tomto kontextu si zvláštní pozornost zaslouží role obchodních asociací a obchodních komor. Většina dotazovaných expertů se shodla, že tyto organizace nevěnují záležitostem IPR takřka žádnou pozornost a postrádají příslušné know-how. To také vysvětluje, proč se firmy na asociace a komory v záležitostech IPR tak málo obracují. To se sice prokázalo i v dalších zemích, v České republice je však rozsah tohoto problému větší. Toto zjištění je zklamáním, neboť obchodní organizace by měl firmám sloužit jakožto zprostředkovatelé. Obvykle jsou tím prvním, na koho se firmy obrací s otázkami (nebo komu naslouchají, když je informuje o důležitých trendech a záležitostech v jejich odvětvích). Spoluprací s asociacemi a firmami by český patentový úřad mohl mít lepší příležitost jako dosáhnout až k firmám. Toho lze například dosáhnout publikováním článků o záležitostech IPR v odborných periodících. Takový přístup je mnohem slibnější než hromadně oslovovat firmy formou dopisů: *„Pro malé a střední podniky může být přímý kontakt českým patentovým úřadem podobný jako kontakt firmou, která chce prodávat výrobky, jenž nejsou k ničemu.“* (dotázaný expert). Podpora průmyslových asociací přináší důvěryhodnost.
- Systém patentových knihoven čelí dle dotazovaných expertů v současnosti velkým výzvám. Jak již bylo řečeno, tradiční funkce takových knihoven je poskytovat fyzické prostory pro přístup k patentovým databázím. Data funkce v době bezplatného přístupu na online databáze patentů slábne. Přechodu na funkci poskytovatelů s vyšší „přidanou hodnotou“ brání omezené zdroje. Příčinami jsou nízký počet zaměstnanců (ti jsou mnohdy zaměstnání funkcemi klasických knihovníků), nízká odbornost zaměstnanců v oblasti IPR a nedostatek finančních zdrojů. T například znemožňuje knihovnám, aby získaly licence na komerční databáze patentů, které oproti bezplatným nabídkám poskytují přidanou hodnotu služeb. Není bez zajímavosti, že těmito problémy se zabývá program pro spolupráci EPO s patentovými knihovnami a patentovými úřady.
- Mezi dotázanými experty došlo k diskusi v otázce podpory, kterou poskytují čeští patentoví advokáti. Zejména „dědečkovské pravidlo pro evropské patentové advokáty bylo ústředním bodem diskusí. Někteří experti prohlašovali, že počet“ opravdu kvalifikovaných advokátů je příliš nízký, zatímco jiní ho považovali za

odpovídající současné fázi ekonomického vývoje České republiky. Tento nesoulad byl také patrný u firem, které jsme navštívili a kde jsme alespoň jednou slyšeli, že nabídka evropských patentových advokátů je nízká a firma se obrací k patentovým advokátům praktikujícím v zahraničí (např. v Německu). Bez ohledu na tato pozorování bychom se spíše přiklonili k tvrzení, že nabídka odpovídá skutečná poptávce (byť učinit takové prohlášení ve světle dostupných důkazů je obtížné). Stojí za posouzení, zda při nízkém počtu patentových podání u EPO by větší počet patentových advokátů našel v České republice práci a mohl se uživit.

- Co se týče současné role TTO a jejich funkce (funkcí) při podpoře IPR, na straně expertů bylo shoda v tom, že tyto instituce také čelí významným výzvám. Většina jich je mladá a jejich zaměstnanci spíše nezkušení v otázkách IPR. Tato kvalitativní zjištění jsou též podpořena Vaněčkovou analýzou³² stejně jako analýzou Csanka a kol.³³ Csank a kol. Identifikovali následující překážky pro rozvoj transferu technologií: *“nedostatečná připravenost vnitřních procedur a nástrojů na pomoc TT...kritický nedostatek zkušených expertů pro řízení a implementaci podpůrných aktivit v oblasti TT...relativně nízké zapojení kvalitních lidí, kteří by upřednostňovali podnikání.”* (Csank a kol. 2010). Je však nutno poznamenat, že probíhají výrazné snahy s cílem posílit roli TTO v nadcházejících letech.
- Nedostatek odbornosti ohledně IPR a nedostatek náležitě proškoleného personálu jsou skutečně limitujícím faktorem pro celý inovační proces v České republice, což nicméně i platí i pro (všechny) ostatní země v Evropě. Klíčovou otázkou je dostupnost školení a vzdělávání ve vyšších vzdělávacích institucích, zejména na technických univerzitách, obchodních školách a právnických fakultách. V tomto kontextu je považováno za vhodné mít úvodní kurzy o IPR, které poskytnou zdůrazní zejména obchodní pohled (řízení IP) již během řádného studia. Specializované programy na postgraduální úrovni, které by školily tzv. „IP manažery“ by mohly být vhodným doplňkem takové nabídky. Společně by takové vzdělávání mělo být schopno, alespoň z dlouhodobé perspektivy, zajistit adekvátní povědomí o IPR v inovačním systému. Situace ohledně IPR vzdělávání v České republice je poněkud překvapivá.

Zatímco většina expertů naznačovala možnosti pro zlepšování, byly též hlasy, které tvrdily, že je zaváděno stále více IPR nabídek. V této souvislosti je zajímavé si povšimnout vzdělávacího programu Metropolitní univerzity v Praze. Tato univerzita nabízí bakalářské studium „průmyslové vlastnictví“ a magisterské a doktorandské studium „mezinárodní a regionální vztahy v průmyslovém vlastnictví“. Aniž bychom chtěli hodnotit kvalitu těchto studijních programů (oba jsou akreditovány), jejich zavedení je inovací nejen pro Českou republiku, ale pro celou Evropskou unii. Ve skutečnosti náš tým neví o žádném podrobném akademickém studijním programu v oblasti IPR na všech úrovních (bakalářské, magisterské a postgraduální).

- Na pozadí slibného vývoje v oblasti IPR vydělávání jsou dlouhodobé vyhlídky pro většinu expertů poněkud méně příznivé.

„Nejpalčivější problém není na úrovni studentů a absolventů univerzit. Jejich znalosti a povědomí o IPR se zlepšují, ale jakmile přijdou na pracoviště, mají problém své myšlenky prosadit u svých nadřízených. To platí zejména u

---

³² Vanecek, J., *Patenting propensity in the Czech Republic*, ve: *Scientometrics*, sv. 75, č. 2., str. 381–394, 2008

³³ Csank a kol., *Final Report – Field research of public R&D teams in the South Moravian Region*, 2010

velkých státních firem, které jsou více svázány s politikou a kde jsou manažeři často měněni, zpravidla při změně vlády.“ (rozhovor s expertem.)

Mezi experty došlo k převažující shodě, že povědomí na manažerské úrovni šech organizací provádějících a podporujících výzkum a rozvoj je v České republice klíčovou záležitostí. Poté co jsme zjistili, že IPR je problematikou, které primárně vyžaduje řešení na manažerské úrovni, doporučujeme, aby byla řešena prioritně.

Aby bylo možno dosáhnout příslušných cílů, jeví se jako nezbytné mít zodpovědného člověka na manažerské úrovni, s příslušnými pravomocemi a respektem, který by řídil agendu IPR (tj. vyvíjel a implementoval příslušné IP strategie). Doporučení „IP kódu praxe“ by usnadnila zavedení takové osoby. Nicméně před veškerou snahu jsme nedokázali identifikovat člověka nebo útvar, který by měl být v čele celé záležitosti.

4. Celkové závěry a doporučení

Celková zjištění ukazují, že obecná úroveň užívání formálních nástrojů IPR, zejména patentů je v České republice nízká. Na této situaci se podílí několik faktorů: tradice z dob komunismu, struktura průmyslu a stav ekonomického rozvoje by měl být jmenovány na prvním místě. Dalšími faktory jsou například rámcové podmínky užívání, například pravidla Evropského patentového systému, díky nimž se nástroje IPR stávají pro české firmy irelevantními. Samozřejmě roli hrají i další překážky, jako náklady a slabá vymahatelnost IP.

Avšak aspektem, který se táhl jako červená niť celým našim průzkumem (zejména rozhovory s IP specialisty a zprostředkovateli) je nízké povědomí o záležitostech IPR v českém inovačním systému. Zejména na řídicí úrovni různých institucí inovačního systému je nezbytné zlepšit know-how v oblasti IPR. To platí zejména pro univerzity a výzkumný sektor, kde naši partneři v rozhovorech zaznamenali nedostatek zájmu o IPR na řídicí úrovni – což se pochopitelně odráží ve způsobu, jakým je s IPR nakládáno. Jak ukazují moderní výzkumy, IPR je třeba chápat jako manažerské téma nabízející široké portfolio formálních a neformálních nástrojů, jejichž konkrétním úkolem je najít způsoby jak realizovat obchod, tj. „vydělat peníze“.

Na pohled je v České republice pouze malé jádro expertů se znalostmi o IPR. Čím více se od této skupiny vzdalujeme, znalost know-how o IPR se prudce zhoršuje (více než v jiných zemích). Implikace jsou jasné: po podpůrných službách a zpravodajství není téměř žádná poptávka. Spolupráce mezi institucemi (jako vzájemné poskytování informací a další aktivity) je velmi nízká, což tvoří další překážky, neboť úspěšné dosažení cílových skupin nebo vytvoření/komercializace IPR nezbytně vyžaduje komunikaci mezi několika typy institucí. Několika typy institucí, které by si měly poskytnout alespoň základní výměnné a informační služby, z nichž nejvýznamnější je většina obchodních komor a asociací.

Nízké povědomí o principech řízení IP a IPR v České republice vede k existenci dvojího systému: pro výzkumníky České republiky, když dojde na zhodnocování IPR. Evaluační metodologie z roku 2010, v součinnosti se zákonem č. 211/2009 o podpoře výzkumu a vývoje (zejména je-li vykládán ve směru státního vlastnictví IPR) je velmi rigidní a orientovaný na výstup. Bez předpokladů k dalším záležitostem evaluační metodologie nutno říci, že měření IPR jen těžko poskytuje komerční pobídku (ve smyslu „pojďme zbohatnout“) zainteresovaným výzkumníkům a výzkumným organizacím. Podpůrné struktury na univerzitách a ČAV (např. TTO) jsou většinou velmi mladé a potřebují teprve vyrůst z plenek. Již výše jsme popsali nezáměr o IPR, který naši experti pozorovali na řídicí úrovni. Zářivým příkladem úspěšné TTO nicméně je Institut organické chemie a biochemie (IOCB).

Problémem není právní systém, který je v souladu s mezinárodními dohodami a lze ho považovat za moderní IP legislativu. Slibný (byť s potenciálem dalšího rozšiřování) je

vývoj ve vzdělávacím sektoru a inovace, jakými jsou například vzdělávací projekty o průmyslovém vlastnictví na Metropolitní univerzitě v Praze. Mezi pozitiva patří také zkušenost, že výkonnost České republiky v oblasti IPR patří mezi nejlepší v bývalých východoevropských zemích (nebo je minimálně obdobná jako v zemích v podobné fázi ekonomického vývoje).

Ale nový vývoj, například možné zavedení Komunitního patentu a celkový směr ekonomického vývoje naznačují, že užití IPR bude (muset) přiměřeně vzrůstat. Aby bylo v budoucnu zajištěno a usnadněno užívání kvalitnějšího IPR, zdá se nezbytné nastavit určité směry v IPR politice prováděné v České republice.

Každopádně je neopodstatněnou diskuse, ve které se zástupci akademické obce a průmyslu navzájem obviňují za nízkou úroveň patentových podání ve svých sektorech. Oba sektory mají dost práce na svých vlastních záležitostech.

Na tomto základě doporučujeme následující:

- *Podporovat vytváření povědomí v systému:* Hlavním doporučením je pracovat na strategiích a systémech, které směřují k vytváření povědomí o záležitostech IP a IPR v inovačním systému. Povědomí o IPR nezbytně vyžaduje znalosti nejen o právních a technických aspektech IPR, ale také o obchodních aspektech (řízení IPR). Viděli jsme, že příslušné know-how již existuje, například v Úřadu průmyslového vlastnictví, ale důrazně doporučujeme, aby důležité instituce více fungovaly jako inteligentní zákazníci a přiměřeně zvýšily svou poptávku po takové odbornosti. Klíčovou otázkou je zesílení obohacení know-how na řídicí úrovni institucí, jako jsou univerzity, ČAV, obchodní komory, obchodní asociace a ministerstva. Také doporučujeme zesílení IP vzdělávání na univerzitách na magisterské i postgraduální úrovni.
- *Vytvořit osobní zodpovědnost za IPR v inovačním systému na ministerské úrovni (vytvoření „reprezentanta pro IPR“):* Zatímco hlavní linií by mělo být zvyšování povědomí o IPR v systému, je otázkou, zda se příslušné vzdělávání uskuteční samo. Pro poskytnutí vedení a podpory takovému vzdělávání doporučujeme instalovat člověka na úrovni ministra, který je i) celkově zodpovědný za záležitosti IPR a ii) má prostředky, pravomoc a vůli prosazovat IPR agendu. Jsme skeptičtí k psaní IPR strategií, neboť mnohé takové strategie se ukazují jako pouhé papírování, které nevede k žádné implementaci. Ale angažovaný člověk v čele to může změnit.
- *Definovat klíčové úkoly pro „IPR reprezentanta“.* Na jedné straně by tento reprezentant měl zlepšit spolupráci mezi jednotlivými hráči inovačního systému v oblasti IPR a profilovat jejich aktivity. Toho lze docílit organizováním akcí k jednotlivým tématům. Na druhé straně doporučujeme, aby reprezentant monitoroval výsledky patentových podání z komerčního pohledu a poskytoval příslušné studijní příležitosti. Toto monitorování by mělo jít za rámec počítání výstupů a patentových podání a nezbytně vyžaduje bližší (a kvalifikovanější) pozorování a informování a aktivitách při komercializaci IPR. Jednou z možných voleb je podrobně prozkoumat a z hlediska komerčního výstupu zhodnotit „Operační program výzkum a vývoj pro inovace“. Výstupy těchto aktivit by přispěly k lepšímu pochopení IPR v procesu komercializace, s přihlédnutím ke specifikám České republiky, a k mnohem přesněji nastaveným IPR strategiím a monitorovacím systémům.
- *Přehodnotit roli IPR v evaluačním systému veřejně financovaných organizací výzkumu a vývoje a zákon č. 211/2009:* V souladu s doporučeními pro hodnotící systém, která jsou uvedena ve zprávě, která je v rámci auditu tomuto tématu věnována, doporučujeme, z pohledu IPR, různými způsoby přehodnotit roli IPR v hodnocení výsledků výzkumu a vývoje. Za prvé, užité vzory neprochází zkušebním procesem, co se týká technické kvality a jsou spíše registrací dokumentů. Užité vzory by tudíž neměly být užívány při hodnocení výstupů

výzkumu. Za druhé, co se týče patentů, doporučujeme se více zaměřit na komerční užitek vycházející z patentování a nikoli na počítání patentů. Rozpory mezi hodnotami přidělenými různým typům patentů by přezkoumány IP profesionály a patřičně opraveny. V globále je požadován specifitější přístup, který bere v úvahu komerční pobídky pro zainteresované výzkumníky a výzkumné organizace, aby uváděli své vynálezy na trh. Na tomto pozadí by měl být přehodnocen zákon č. 211/2009 a odstraněny všechny dvojznačnosti jeho výkladu. IP Code of Practice Evropského společenství obsahuje některá dobrá (byť někdy příliš obecná) vodítka pro další implementaci TTO a IP strategií v souladu s mnoha současnými zjištěními o IT. Proto doporučujeme zvážit tato doporučení pro další vývoj hodnocení metodologie pro posílení výkonnosti TT v České republice.

Odkazy

- Blind, K., Cuntz, A., Köhler, F., Radauer, A., *Die volkswirtschaftliche Bedeutung geistigen Eigentums und seine Bedeutung für den Mittelstand* (*The economic significance of IP and its importance for SMEs*), Berlin, 2009
- Csank et al., *Final Report – Field research of public R&D teams in the South Moravian Region*, 2010
- European Commission, *COMMISSION RECOMMENDATION on the management of intellectual property in knowledge transfer activities and Code of Practice for universities and other public research organizations*, COM(2008) 1329, Brussels: 10.4.2008
- European Commission, *Proposal for a COUNCIL REGULATION (EU) on the translation arrangements for the European Union patent*, COM (2010) 350
- Gowers, A., *Gowers Review of Intellectual Property*, HM Treasury, London, 2006
- heise.de, 'EU-Kommission für Miniatur-Gemeinschaftspatent ('EU Commission for miniature Community Patent'), available online at <http://www.heise.de/newsticker/meldung/EU-Kommission-fuer-Miniatur-Gemeinschaftspatent-1150093.html>, December 2010
- heise.de, *Geplantes "EU-Einheitspatent" kommt voran* (*Planned unified EU patent shows progress*), available online at <http://www.heise.de/newsticker/meldung/Geplantes-EU-Einheitspatent-kommt-voran-1179641.html>
- Imperial College, Technology transfer company established by Imperial College London to float on the Alternative Investment Market of the London Stock Exchange ("AIM") (the "Flotation"), Press Release, 20 July 2006
- Office of the United States Trade Representative, *2009 Special 301 Report*, April 30, 2009
- Office of the United States Trade Representative, *2010 Special 301 Report*, April 30, 2010
- Pitkethly, R., *UK Intellectual Property Awareness Survey 2006*, UK IP Office, London, 2006
- Radauer, A., Ohler, F. & Streicher, J., *Benchmarking national and regional support services for SMEs in the field of intellectual and industrial property*, European Commission, 2007
- Radauer, A. and Rodriguez, V., *Towards an Intellectual Property Rights Strategy for Innovation in Europe*, Report for the SCIENCE AND TECHNOLOGY OPTIONS ASSESSMENT (STOA) Board of the European Parliament, Brussels, 2009
- Radauer, A., *IPR for SEE - Analysis and development of IPR support services in South Eastern Europe*, 2010
- Sampat, B., *The Bayh-Dole Model in Developing Countries: Reflections on the Indian Bill on Publicly Funded Intellectual Property*. UNCTAD - ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development. Policy Brief Number 5, October 2009. ICTSD: International Centre for Trade and Sustainable Development, 2009
- Vanecek, J., *Patenting propensity in the Czech Republic*, in: *Scientometrics*, Vol. 75, No. 2., pp. 381–394, 2008

V Brightonu, 4. dubna 2011

Erich Arnold
Technopolis Limited
Výkonný ředitel

technopolis_{group}

JOANNEUM

RESEARCH

The University of Manchester
Manchester
Business School

Center for
Higher Education
Policy Studies

 Universiteit Leiden

PERITUS

Technopolis Forschungs- und Beratungsgesellschaft GmbH
c/o Alfred Radauer (alfred.radauer@technopolis-group.com)
Rudolfsplatz 12/11
A-1010 Vienna

PERITUS
c/o Juraj Poledna
juraj.poledna@peritus.sk

